

prevenim dro

Butlletí d'informació sobre **prevenció de drogodependències a Catalunya**

Número 41

En aquest número...

Editorial

Presentació dels continguts més rellevants d'aquest número.

Cop d'ull a la recerca

Comentari d'un estudi de revisió d'avaluacions econòmiques que intenta respondre, entre altres, a les preguntes de si la prevenció és més eficient que el tractament, i quines formes de prevenció permeten assolir els resultats més eficients.

Materials

De igual a igual – per a educadors dels àmbits formal i informal que treballen amb joves de 15 anys o més grans. (guia).

Guia de recomanacions sobre el consum d'alcohol i altres drogues en les festes locals – per a professionals, responsables institucionals i agents socials i comunitaris que desenvolupen accions preventives en les festes locals. (guia).

Guies d'activitats per al professorat. Programa "Controlles?" – per fer activitats preventives complementàries a la visita a l'exposició del programa. (guies).

En pràctica

Presentació resumida de les característiques i els postulats bàsics del Model Ecològic Social de d'Urie Bronfenbrenner i de les seves implicacions per al disseny d'intervencions preventives.

Navegant

Comentaris sobre un vídeo del Programa de Prevenció de Drogues de la Mancomunitat de la Vall del Tenes per treballar amb menors de l'edat de 2n d'ESO o més petits, sobre les begudes enèrgiques i l'ús que se'n fa.

Finestra oberta

Secció doble en aquest número que presenta, d'una banda, les característiques i la valoració del programa d'oci saludable alternatiu al consum de drogues adreçat a la gent jove de la ciutat de Terrassa, i d'altra banda, un projecte de l'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans per treballar la prevenció i la reducció de riscos en el consum de substàncies i la prevenció de les conductes de risc associades a la sexualitat durant la Festa Major del municipi.

Amb poques paraules

Comentaris i notícies breus sobre diferents temes relacionats amb les drogodependències.

El calaix

Presentació de les característiques d'una campanya a les xarxes socials per fomentar el consum responsable d'alcohol entre els joves, realitzada a la capital del Baix Camp.

prevenim dro és un programa de l'associació:

PDS
PROMOCIÓ I DESENVOLUPAMENT SOCIAL

amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social i Família

i la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Agència de Salut Pública de Catalunya
Subdirecció General de Drogodependències

Cercar l'eficiència és avui una necessitat en tots els sectors de l'activitat, i aquesta qüestió toca de ben a prop a la intervenció en els àmbits social i de la salut. Per això, justament comencem aquest nou número comentant un estudi recent que intenta respondre a la pregunta de si fer prevenció és, en termes econòmics, més eficient que no fer-n'hi o que fer tractament. També hi trobareu una descripció del programa d'oci saludable alternatiu de l'Ajuntament de Terrassa i una altra d'un projecte per reduir els riscos associats al consum de substàncies i a la sexualitat, durant la Festa Major de Palau-solità i Plegamans, a més de presentacions d'experiències realitzades a la Vall del Tenes i a Reus, de nous materials en l'àmbit de la prevenció i de notícies diverses, entre les quals destaquem les referides a la concessió de diferents reconeixements a varis programes catalans, a més d'altres continguts que esperem que siguin del vostre interès.

Cop d'ull a la recerca

Prevenció: una anàlisi des del punt de vista econòmic

L'Observatori Europeu de les Drogues i les Toxicomanies estima que el 2010 la despesa pública a Espanya en polítiques relacionades amb les drogues va ser de més de 425,5 milions d'euros, dels quals un 16,1% es van destinar a accions preventives. Sovint s'apel·la al potencial de la prevenció per assolir resultats eficients, argumentant que els programes de prevenció solen tenir un cost unitari molt reduït comparat amb el d'altres intervencions, i que, al actuar abans que apareguin els problemes, s'eviten despeses directes i indirectes relacionades amb el consum. Però, conforme augmenta el nombre de programes de prevenció es fa més important determinar quins fan un ús més eficient dels recursos.

Les tècniques d'avaluació econòmica poden ajudar a aclarir si la prevenció és econòmicament més eficient que el tractament, i també, quina és la millor combinació d'estratègies preventives o en quins col·lectius o substàncies convé centrar l'atenció per obtenir els resultats més eficients. En aquest sentit, el *Centro de Documentación y Estudios –SIS–* ha desenvolupat recentment, amb el suport del *Plan Nacional sobre Drogas*, un projecte per sintetitzar el coneixement actual sobre la prevenció del consum de drogues en termes de cost i eficàcia.

32 de 38 intervencions analitzades han mostrat ser cost-efectives, i només un 10% han mostrat d'una manera clara, no ser-ho, si bé, no totes les estratègies preventives són igual de cost-efectives.

L'informe, publicat el juny de 2013, explica a l'apartat sobre metodologia, que s'ha fet un cerca sistemàtica d'estudis científics publicats sobre la relació cost-efectivitat dels programes de prevenció, d'acord amb els següents criteris d'inclusió: havien d'avaluar intervencions orientades a la prevenció, podent abastar programes informatius i de sensibilització, educatius, d'oci alternatiu, de control de l'oferta i de reducció de riscos; havien de ser avaluacions econòmiques (havien de comparar una intervenció amb una alternativa en termes de la seva efectivitat i cost); havien de fer referència a intervencions implementades en la pràctica (no a estudis teòrics o simulacions); s'havien de basar en dades empíriques d'efectivitat; i tenien que estar publicats en revistes que utilitzen la revisió per "peers". Alhora, a l'apartat de conclusions, respon (de la manera que sintetitzem en aquesta breu ressenya) a les següents preguntes:

És cost efectiva la prevenció en relació a altres intervencions? La resposta és sí: 32 de 38 intervencions analitzades han mostrat ser cost-efectives, i només un 10% han mostrat d'una manera clara, no ser-ho, si bé, no totes les estratègies preventives són igual de cost-efectives.

Quins enfocaments o tipus de programes preventius són més cost efectius? Destaca l'evidència de cost-efectivitat de les intervencions orientades a l'augment del preu de les drogues legals. Però també obtenen una bona valoració les estratègies d'informació i sensibilització i les educatives o de prevenció escolar, així com els

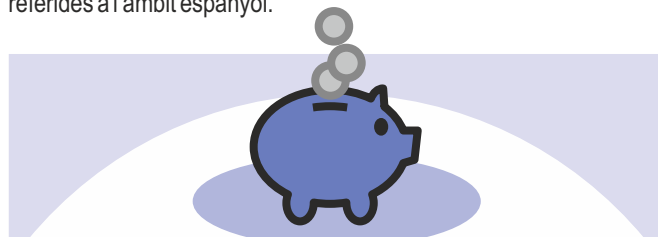
programes que limiten el consum a determinades persones o en determinats entorns. Però, l'opció més recomanable sembla ser una combinació d'estratègies que inclogui components normatius i fiscals, programes escolars, accions de sensibilització i d'informació general i actuacions de control de la disponibilitat.

Sobre quins col·lectius, fases vitals, substàncies o contextos és més efectiu intervenir? Els programes de prevenció universal i també els comunitaris semblen tenir una relació cost-efectivitat una mica més reduïda que altres tipus d'intervenció. I pel que fa al perfil de la població diana, la major cost-efectivitat és, d'una banda per als programes orientats a la població juvenil, i de l'altra, per als orientats als homes (atès que els seus consums solen ser més intensos).

Hi ha diferències entre els països de l'Europa mediterrània i els del centre o el nord d'Europa en relació al nivell de cost efectivitat dels programes preventius? La manca d'avaluacions centrades en els països mediterranis impedeix donar una resposta. Però, estudis de l'OMS assenyalen que el nivell previ de consum de cada país condiona el cost-efectivitat de les intervencions, resultant més cost-efectives en els països amb uns nivells més alts de consum.

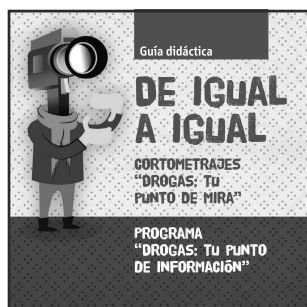
Quin estalvi li suposaria a la societat espanyola la implantació generalitzada de programes efectius de prevenció? Cap dels estudis analitzats permet donar una resposta concreta a la pregunta, però l'experiència internacional permet afirmar que l'adopció de polítiques preventives eficaces comportaria a llarg termini un estalvi molt important i seria clarament cost-efectiu.

Tanmateix, a l'informe s'assenyala la necessitat de prendre les conclusions amb cautela, degut a les limitacions de l'estudi: bàsicament, una quasi absoluta absència, tant d'avaluacions econòmiques referides al consum de drogues il·legals, com de referides a l'àmbit espanyol.

De igual a igual

Més informació: PDS,
Promoció i Desenvolupament Social.
Tel: 934 307 170

Guia de 16 pàgines que forma part dels materials del programa "Tu Punto / El teu punt", de prevenció a l'àmbit universitari, que impulsa i gestiona l'associació PDS amb el finançament del *Plan Nacional sobre Drogas*. Elaborada amb la col·laboració d'EdPAC, la guia s'adreça als educadors que treballen amb joves de 15 anys o més grans, per facilitar-los fer un treball preventiu sobre el consum de drogues en educació secundària post obligatòria, espais d'oci, entitats juvenils, etc. Per fer-ho, planteja 11 activitats per treballar en grup i amb una metodologia participativa al voltant dels continguts dels vídeos premiats en les dues primeres edicions del concurs de vídeos del programa "Tu Punto". El fet de treballar sobre audiovisuals (videoclips) elaborats per joves que són només uns anys més grans que ells, permet augmentar l'interès per l'activitat, emprar codis comunicatius compartits i treballar amb un plantejament de prevenció entre iguals. Per facilitar l'accés als vídeos es facilita un codi QR en cada activitat. Alhora, les pautes per treballar els vídeos proposats permeten replicar la metodologia amb altres videoclips disponibles al banc d'instruments audiovisuals del programa. **Accessible a:** <http://goo.gl/A7RnTK>

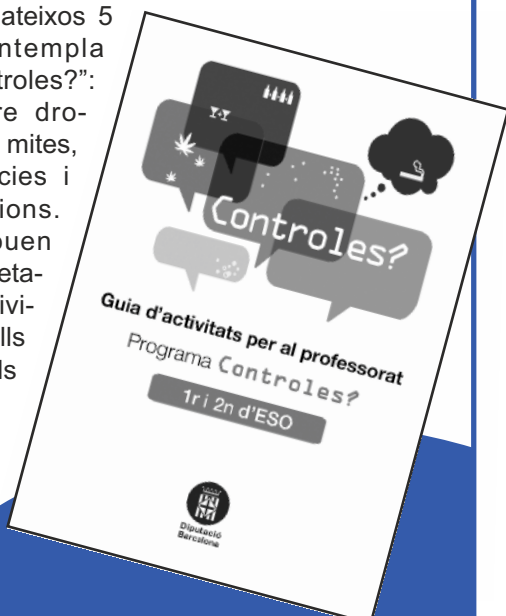
Guia de recomanacions sobre el consum d'alcohol i altres drogues en les festes locals

Guies d'activitats per al professorat PROGRAMA "CONTROLES?"

Conjunt de tres guies de la Diputació de Barcelona adreçades al professorat del 1r i 2n cicle d'ESO i batxillerat, respectivament, que formen part dels materials del programa "Controles?" que ofereix als ajuntaments de la província de Barcelona. Les guies, de 78 pàgines cada una, constitueixen una de les propostes educatives complementàries a la visita a l'exposició del programa. Elaborades per professionals de l'associació PDS amb la col·laboració de professionals de la Diputació de Barcelona, proposen un conjunt d'activitats que es poden dur a terme en diversos espais educatius, principalment a l'aula, adreçades al treball amb l'alumnat de les tres etapes educatives indicades (tot i que també es poden treballar amb altres grup, com ara UEC, PQPI o cicles formatius). Les activitats per fer amb cada grup d'edat adopten la forma de jocs i s'estructuren al voltant dels mateixos 5 àmbits que contempla l'exposició "Controles?": informació sobre drogues, creences i mites, actituds, influències i presa de decisions. Les guies inclouen una descripció detallada de les activitats, annexos i fulls de resposta per als alumnes.

Més informació:
Diputació de Barcelona.
SPOTT.

Tel: 934 049 417

Guia de l'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPC) amb recomanacions per incorporar la perspectiva de salut pública en les festes majors i celebracions locals i reduir els problemes relacionats amb el consum d'alcohol i altres drogues en les festes.

La guia, de 55 pàgines, emmarcada en el programa "Nits de qualitat" de l'ASPC i elaborada amb la col·laboració d'experts en salut, drogues i comunitat vinculats a diferents entitats i municipis, s'adreça als professionals que desenvolupen accions preventives en les festes locals, responsables institucionals, agents socials i comunitaris, membres d'entitats juvenils, etc. Els seus continguts ofereixen un recull d'actuacions preventives per disminuir l'impacte negatiu de la festa en la salut i l'entorn. Aquestes recomanacions contemplen tant intervencions a llarg termini com a accions concretes per a abans, durant i després de la festa.

Accessible a: <http://goo.gl/bJMeii>

Més informació:
Agència de Salut Pública de Catalunya.
Subdirecció general de drogodependències.
Tel: 935 513 900

En pràctica

Aportacions del Model Ecològic Social per al disseny d'intervencions preventives

El prestigiós psicòleg Kurt Lewin va afirmar que “No hi ha res més pràctic que una bona teoria”. Per això, com ja hem fet altres vegades, dediquem aquesta secció a difondre les implicacions d'un model teòric per al disseny d'intervencions preventives. Aquesta vegada ens centrem en el Model Ecològic Social, formulat per un psicòleg del desenvolupament: Urie Bronfenbrenner, en els anys 1970.

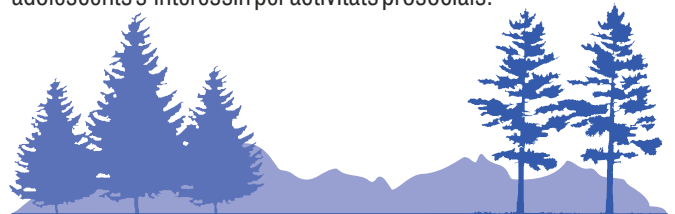
Els ambients naturals són la principal font d'influència sobre la conducta humana.

El postulat bàsic de Bronfenbrenner és que els ambients naturals són la principal font d'influència sobre la conducta humana. En aquest sentit, el Model Ecològic Social és també un referent teòric per a les estratègies de prevenció ambiental. Alhora, aquest model considera que les persones es desenvolupen d'una manera o una altra en funció les interaccions que estableixen amb els diferents sistemes ecològics (entorns) que les envolten.

Els sistemes ecològics que proposa el Model són quatre: el microsistema, que inclou l'entorn més immediat, com ara la família, l'escola o els iguals; el mesosistema, que contempla les interaccions entre dos o més microsistemes; l'exosistema, del qual, entre d'altres, en formen part el context econòmic, les oportunitats socials o l'entorn laboral; i el macrosistema, que correspon al context cultural, ideològic o legal i repercuteix de manera transversal en tots els altres. La interacció de la persona amb aquests sistemes és bidireccional i activa i depèn de les característiques individuals, dels factors presents a cada entorn i també del moment evolutiu de la persona. Per exemple, sabem que la influència de l'entorn familiar en el desenvolupament és major durant la infantesa que durant l'adulthood.

La comprovació empírica del model ha intentat explicar –entre moltes altres coses– com aquesta interacció prediu el consum de drogues. Així, s'ha demostrat que vincular-se amb iguals que tenen comportaments antisocials s'associa amb el consum de drogues.

Però, aquesta vinculació està mediatitzada per variables com l'autoeficàcia o l'autoestima, que són variables individuals modulades per variables ecològiques tant importants com el clima familiar i el clima escolar. Gràcies al model ecològic social s'entén com l'entorn proper pot fer augmentar o reduir la probabilitat que una persona s'iniciï en el consum de drogues. Per tant, d'acord amb els elements essencials del Model es pot concloure que el potencial evolutiu dels sistemes ecològics emfatitza la necessitat que els diferents entorns (sistemes) ajudin les persones a desenvolupar-se adequadament. Així, per exemple, a nivell “micro” podem dissenyar accions preventives dirigides a afavorir els ambients de relació més propers a la persona. Per exemple: millorant les habilitats parentals (comunicació, pautes educatives, etc.), enfortint la vinculació dels nens i joves amb l'escola (ex.: amb intervencions per reduir l'absentisme escolar) o impulsant actuacions per a què els adolescents s'interessin per activitats prosocials.

Les persones es desenvolupen d'una manera o una altra en funció les interaccions que estableixen amb els diferents sistemes ecològics (entorns) que les envolten.

Alhora, segons el Model Ecològic Social, l'efecte de les actuacions interpersonals es magnifica si en paral·lel es propicien actuacions confluents en el context sociopolític, com ho poden ser: la dotació de recursos econòmics i educatius, el foment de la cohesió social al territori, l'establiment de polítiques públiques favorables a la salut o les polítiques que reforcin el paper de la família en la criança dels seus fills i filles.

Navegant

Parlem de les begudes energètiques?

Aquest és el nom d'un vídeo del Programa de Prevenció de Drogues de la Mancomunitat de la Vall del Tenes (PPD), que vol omplir el buit existent pel que fa a materials “neutres” per treballar amb infants i adolescents el tema del consum de begudes energètiques. El vídeo exposa les conseqüències d'aquestes begudes sobre el ritme cardíac, sense caure ni en allò de: “no es recomana el seu consum a les persones que no toleren bé la cafeïna”, ni en allò de: “prendre'n una et pot matar”.

El vídeo, de 4 minuts i mig de durada, està penjat a *YouTube* i és una col·laboració del PPD i el Servei de Joventut de Lligà de Vall –municipi de la Mancomunitat de la Vall del Tenes. La seva realització transmet un to, intencionadament, molt casolà i accelerat i té com a protagonistes els tècnics dels serveis que han col·laborat en la seva elaboració.

Malgrat l'anterior, és pot utilitzar en altres territoris per treballar amb menors (en principi, de l'edat de 2n d'ESO o més petits) sobre les begudes enèrgiques i l'ús que se'n fa. La seva utilitat potencial abasta diversos contextos, com ara en activitats sobre l'alcohol o en el marc d'una intervenció de “mesures alternatives”, entre altres.

El programa d'oci saludable alternatiu de Terrassa

L'any 2014, de març a juliol, s'ha portat a terme a Terrassa per el tercer any consecutiu el programa "Oh Sí!" d'oci saludable alternatiu al consum de drogues adreçat a la gent jove de la ciutat. Aquest programa, desenvolupat des dels serveis de Joventut, Salut Comunitària i Esports de l'Ajuntament, compta amb el suport del *Plan Nacional Sobre Drogas* i intenta en cada edició ampliar i adequar les activitats a la població diana.

El programa té com a principal objectiu fomentar que la gent jove de Terrassa participi durant el seu temps d'oci en activitats de caire esportiu, cultural i lúdic que promoguin un estil de vida saludable; entre d'altres: activitat física, adquisició i consolidació d'habilitats socials i personals, autoconeixement, esperit crític i exploració de diferents habilitats artístiques. Tant en l'organització com en la realització d'algunes de les activitats s'ha comptat amb serveis i entitats locals per tal d'enfortir la xarxa que treballa o està en contacte amb la gent jove: biblioteques, centres cívics, ràdio municipal, associacions juvenils, espais, entitats esportives i culturals i associacions de veïns. La difusió de les activitats s'ha fet principalment a través d'internet, d'acord a l'ús creixent d'aquest mitjà i de les xarxes socials entre la gent jove, reduint així l'edició de materials impresos. També s'han fet comunicacions a la premsa local, tan digital com escrita.

S'han realitzat 64 activitats diferents, algunes d'elles tallers o cursos de dues o més sessions. Totes les activitats s'han programat en el temps lliure oferint alternatives diverses a l'oci comercial i fomentant actituds positives sobre el fet de no consumir drogues, tot vinculant l'oci amb conductes saludables. Moltes de les activitats s'han fet en el marc d'un projecte socioeducatiu de proximitat (Districte Jove) que fa una intervenció directa amb joves allà on es troben. La resta s'han vinculat al Pla de Formació en el Lleure i al BaumannLab (laboratori de creació artística). Els tres són programes estables del Servei de Joventut. A més, s'han fet activitats esportives nocturnes, algunes durant la Festa Major, i accions de reducció de riscos associats al consum de drogues a l'espai de la festa major jove.

En el marc de "Districte Jove" s'han fet concerts saludables, teatre participatiu, excursions a la muntanya i a la platja, sortides amb bicicleta i amb patins, tallers de creació, sessions de dansa i de *zumba*, cicles de filmoteca, un programa de ràdio, *masterclass* i cursos d'instruments, campionats esportius, un programa de TV, un festival d'art urbà i tardes de piscina. En el Pla de formació en el lleure s'ha dut a terme un curs de formació de monitors i una jornada de tècniques. Entre les activitats

vinculades al BaumannLab destaquen un festival de músics emergents, tallers de professionalització i exposicions artístiques i documentals. També s'han fet activitats de reducció de riscos: un curs de formació d'agents de salut i tres intervencions directes a la festa major jove. A més, s'han programat sortides de marxa nòrdica nocturna per a joves i un torneig nocturn de bàsquet 3 x 3.

Les activitats programades han tingut una bona acollida entre la gent jove i hi ha hagut una alta participació: 4.000 joves d'edats entre 12 i 30 anys, en funció del tipus d'activitat. Es valora especialment el treball en xarxa entre serveis, entitats i associacions locals que treballen amb joves, en l'organització i el desenvolupament de la majoria d'activitats i l'ús de diversos espais públics, municipals o de les entitats juvenils i culturals de la ciutat. En algunes de les activitats s'ha treballat de manera específica la prevenció

Més informació: Ajuntament de Terrassa. Servei de Salut i Comunitat. salut.comunitaria@terrassa.cat

programa d'oci saludable

del consum de drogues i els riscos associats al seu ús. També s'ha incidit en la capacitat dels professionals que treballen amb joves pel que fa a l'abordatge del consum de drogues. Considerem que, malgrat la dificultat de programar activitats generals que siguin atractives per una població jove heterogènia, el programa ha assolit el seu objectiu de fomentar la participació de la gent jove en activitats diverses que promouen un estil de vida saludable durant el seu temps d'oci.

Karpasana de Festa Major a Palau-solità i Plegamans

La "Karpasana" és un projecte de la Regidoria de Joventut de l'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans, que té per objectiu treballar durant la Festa Major del municipi la prevenció i la reducció de riscos en el consum de substàncies i la prevenció de les conductes de risc associades a la sexualitat. El projecte fa ja 6 anys que es porta a terme i actualment hi ha diferents indicadors, quantitatius i qualitatius per considerar-lo un projecte consolidat al municipi.

Durant les nits de Festa Major, es munta una carpa ("Karpasana") a l'espai de barraques, on s'ofereix informació sobre drogues i sexualitat, principalment. Les persones que s'acosten a la Karpasana hi poden trobar fulletons informatius, poden formular preguntes concretes, demanar preservatius, fer-se la prova d'alcoholèmia o respondre una enquesta sobre algun tema de salut.

La realització de l'enquesta serveix a dos propòsits: d'una banda, fer de reclam (sobretot els primers anys d'instaurar la Karpasana), i d'altra banda, per explorar la situació sobre algun tema concret (per exemple, sobre el *bullying*) i posteriorment valorar en funció dels resultats, si cal o no, fer actuacions concretes sobre aquella temàtica al municipi.

Alhora, per realitzar la prova d'alcoholèmia es col·labora amb la policia local, que cedeix l'alcoholímetre durant aquests dies per tal de poder fer la tasca preventiva en el marc del projecte. Darrerament s'ha introduït un reforç per als conductors i conductores que tenien un índex d'alcoholèmia per sota del legal per conduir. En concret, se'ls oferia una xapa en català o en castellà amb el següent missatge: "porto el carro i vaig fresc/a com un llobarro" o "llevo el buga y voy fresco@ como una lechuga". La xapa va tenir molt bona acollida i va servir per posar l'accent en els conductors que prioritzen la seva seguretat, per davant dels que no ho fan.

A més de tot això, a les persones que volen continuar la festa després del tancament de la Karpasana, que funciona de 1 a 5 de la matinada, se'ls ofereix la possibilitat de fer-se la prova d'alcoholèmia en una màquina identificada amb l'expressió SÓN2DIES.

La persona que atén l'estand informatiu és l'agent de salut del municipi, una persona que treballa els hàbits saludables amb els joves durant tot l'any, arribant cada any a més d'un miler de joves del municipi. L'agent de salut és un referent proper per als joves, la qual cosa facilita els seus acostaments a la Karpasana. De fet, degut al gran nombre de joves que s'atansen a l'estand, de vegades es demana la col·laboració del programa "Energy Control" per tal de atendre la demanda amb la qualitat requerida. Aquesta col·laboració ha estat valorada de manera molt positiva per part de l'equip tècnic de Joventut.

Més informació: Ajuntament de Palau-solità i Plegamans. Espai Jove l'Escorxador. Tel.: 938 645 118

Amb poques paraules

Energy Control: Premi Reina Sofia contra les Drogues 2014. El projecte de l'Associació Benestar i Desenvolupament (ABD), Energy Control, ha estat guardonat amb el Premi Reina Sofia contra les Drogues 2014, en la categoria de "Prevenió a l'àmbit educatiu i comunitari". Sorgit l'any 1997 a Barcelona, va ser pioner a Espanya en l'àmbit de la reducció de riscos del consum recreatiu de drogues, buscant estratègies d'intervenció propera als joves consumidors de drogues en espais recreatius. Des d'aquest butlletí els donen l'enhorabona! **Més informació:** <http://energycontrol.org>

Nou Grup de Treball de Conductes Addictives (GTCA) del Col·legi de Psicòlegs (COPC). Aquest grup neix com a continuador llunyà, però adaptat als nous temps i necessitats, de l'antic Grup de Treball de Toxicomanies que va funcionar fa anys a, l'aleshores encara, Delegació de Catalunya del COP (*Colegio Oficial de Psicólogos*). El seu objectiu és ser un espai de trobada, intercanvi d'idees, posicionament, informació i formació dels psicòlegs i psicòlogues que treballen en l'àmbit de les drogues. El grup es reuneix el tercer dimecres de cada mes.

Més informació: mmonras@copc.cat

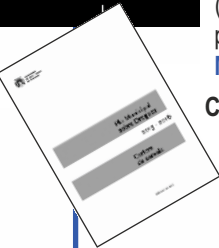
Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya

Premis per a Tarragona i Santa Coloma de Gramenet. La *Federación Española de Municipios y Provincias (FEMP)* junt amb el *Plan Nacional Sobre Drogas* han atorgat a l'Ajuntament de Tarragona, el primer premi en la categoria de prevenció comunitària i a l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, el tercer premi en la categoria d'estratègies i plans de prevenció, en la 5ª convocatòria (2014) dels Premis *Buenas prácticas en drogodependencias*, pels seus programes Plataforma Nits Q i Komando Nits Q, en el cas del primer i pel seu Pla Municipal sobre Drogues i Cartera de serveis 2013-2016, en el cas del segon. Enhorabona a tots dos!

Més informació: <http://goo.gl/WWNtr5> (Tarragona) i <http://goo.gl/SjLFBs> (Santa Coloma).

Convocat el 4t Concurs universitari de videoclips sobre drogues. Des del 15 de novembre de 2014 i fins el 15 de maig de 2015 estarà obert el període de participació en el 4t Concurs universitari de videoclips (d'un màxim de 2 minuts de durada) sobre drogues del programa "Tu Punto / El Teu Punt", de l'associació PDS, Promoció i Desenvolupament Social, finançat pel *Plan Nacional Sobre Drogas*. S'hi reparteixen més de 3.500 euros en premis. Hi poden participar estudiants matriculats a qualsevol universitat de l'Estat. **Més informació, bases i formulari d'inscripció a:**

<http://goo.gl/abQml9>

El calaix

Veus el que beus? Campanya a les xarxes socials per al consum responsable d'alcohol entre els joves a Reus.

La regidoria de Cultura i Joventut de l'Ajuntament de Reus va organitzar, a cavall de gener i febrer de 2014, la campanya "Veus el que Beus?", orientada a incidir sobre el consum d'alcohol dels joves de la capital del Baix Camp i promoure'n un consum responsable. La campanya, feta en col·laboració amb l'entitat Arsu Festa, es va estendre al llarg de quinze dies i va incloure diferents activitats orientades a fomentar el debat i la reflexió a les xarxes socials a partir de l'enregistrament de vídeos i fotografies realitzades pels participants. "Veus el que Beus?" es va articular a través d'EPI Jove, un programa de la regidoria de Joventut de l'Ajuntament per promoure i facilitar la participació i la dinamització juvenil als instituts de la ciutat. Durant la campanya, uns "corresponsals" dels centres educatius participants convidaven als seus companys i companyes a gravar un vídeo o fer una fotografia en un espai específic del centre educatiu que van dissenyar ells mateixos per a l'ocasió. Tot i estar centrada en els instituts, la campanya estava oberta a la participació de tots els joves de la ciutat que volguessin penjar un vídeo o imatge a Instagram, responent a alguna de les preguntes que durant aquells dies es van penjar des del compte de Twitter de Joventut amb una etiqueta específica: **#fotomatonveuselquebeusepi**

Més informació: <http://joventut.reus.cat/veus-el-que-beus>

prevenim•dro

Edita: PDS · Promoció i Desenvolupament Social

Direcció: Jaume Larriba

Disseny i muntatge: E. Bosch

Fotomecànica i impressió: STUDIUM Talleres Gráficas, S.A.

Dipòsit legal: B.44.871-2000

Voleu donar a conèixer un programa, un material o una notícia?

Voleu que el butlletí tracti algun tema en concret?

Voleu estar en el mailing de distribució?

FEU-NOS-HO SABER!

Prevenim.dro

Tel: 934 307 170 · Fax: 934 390 773

E-Mail: prevenim.dro@pdsweb.org

prevenim dro

Butlletí d'informació sobre **prevenció de drogodependències a Catalunya**

Número 42

En aquest número...

Editorial

2

Presentació dels continguts més rellevants d'aquest número.

Cop d'ull a la recerca

2

Secció que aquesta vegada ve molt carregada d'informació, amb el resum de dos estudis (en lloc d'un com és habitual) publicats recentment i que tenen com a punt comú el fet d'indagar sobre aspectes relacionats amb el consum i l'abús de l'alcohol en la població adolescent i la seva prevenció.

Materials

3

Cànnabis – per treballar, principalment, en intervencions individuals amb joves de 16 anys i més grans. (fullet).

Què podem fer els serveis socials bàsics davant les drogodependències? – edició actualitzada d'una guia per orientar als serveis socials per intervenir en drogodependències. (guia).

Quin pal, oi? Alcohol, gènere i... – per treballar sobre l'alcohol amb perspectiva de gènere amb adolescents de 12 a 14 anys. (tríptic).

En pràctica

4

Exemple de com, a la Vall del Tenes, posen en pràctica l'ingeni i la imaginació per fer front a l'escassetat de recursos econòmics per treballar en prevenció amb la població adolescent.

Navegant

4

Presentació d'un nou web sobre oci saludable, prevenció de drogodependències i altres temes de salut, adreçat als adolescents i joves barcelonins, que ha posat en servei recentment l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB).

Finestra oberta

5

Secció doble també en aquest número que presenta, d'una banda, les característiques del servei d'informació i orientació sobre drogodependències de la Generalitat de Catalunya, Línia Verda, i d'altra banda, una campanya de prevenció de l'abús d'alcohol en la població adolescent, que amb un fort recolzament en l'ús de les TIC, s'ha fet a Begues dins del marc del Pla de Prevenció de Drogodependències d'aquest municipi del Baix Llobregat.

Amb poques paraules

6

Comentaris i notícies breus sobre diferents temes relacionats amb les drogodependències.

El calaix

6

Informació sobre l'oferta formativa en matèria de drogues del Departament de Benestar Social i Família per a l'any 2015.

prevenim dro és un programa de l'associació:

amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social i Família

i la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Agència de Salut Pública de Catalunya
Subdirecció General de Drogodependències

Quina opinió en tenen els “experts” de les diferents polítiques públiques que busquen prevenir el consum i l’abús de l’alcohol entre els adolescents? Les troben adequades per aconseguir els seus objectius? Quins obstacles hi veuen? I els seus destinataris –els propis adolescents–, com les veuen? I, consumeixen alcohol de la mateixa manera i en proporcions semblants els adolescents que viuen en entorns rurals i el que viuen en entorns més urbans? Trobareu resposta parcial a aquestes preguntes en el resum de dos estudis fets recentment, que resumim a la secció dedicada a la recerca d’aquest número i que podreu aprofundir consultant els originals que us referenciem. També trobareu en aquest nou número, un exemple pràctic d’ingeni aplicat a la prevenció en temps de crisi, veureu per dins un programa ja clàssic d’orientació sobre drogodependències, coneixereu una campanya de prevenció de l’abús d’alcohol en adolescents feta recentment en un municipi petit, i moltes més coses que a ben segur trobareu interessants.

Cop d’ull a la recerca

Varia el consum de risc d’alcohol dels adolescents a l’àmbit rural o a l’urbà?

“Factors com l’oferta d’oci o el nombre de controls policials podrien explicar perquè entre els adolescents d’entorns rurals hi ha un major consum de risc d’alcohol.”

Estudis internacionals han posat de manifest que els joves d’entorns rurals tenen més risc de fer un consum de risc d’alcohol que els que viuen en entorns urbans. Tanmateix, gairebé no hi ha estudis fets al nostre país sobre aquest tema. Per pal·liar aquesta situació, un equip d’investigadors catalans (Obradors-Rial et al., 2014) han estudiat la prevalença i els factors associats al consum de risc d’alcohol (entès com haver fet *binge drinking* o haver-se emborratxat, si més no, una vegada en l’últim any) entre els joves de 15-16 anys de la Catalunya Central. Amb un qüestionari administrat en horari escolar es va

recollir informació del consum d’alcohol i de variables sociodemogràfiques i familiars. La residència es va classificar com rural en el cas de municipis fins a 10.000 habitants i d’urbana en els mes grans d’aquesta xifra. Les dades de l’estudi indiquen que a l’entorn rural hi ha una major proporció de joves autòctons, amb treball remunerat, que viuen en famílies biparentals, que van a l’escola pública i que tenen un nivell socioeconòmic més alt que els d’entorn urbà. Alhora, el consum de risc d’alcohol és clarament més alt entre els joves d’entorn rural (59,6%) que entre els que viuen en entorn urbà (49,8%). En la discussió dels resultats s’indica que, tant a l’àmbit rural com a l’urbà, els factors que expliquen de manera més clara el consum de risc de l’alcohol tenen relació amb l’entorn consumidor més immediat (com ara les borratxeres d’amics i germans), amb tenir

expectatives positives envers el consum d’alcohol i amb el fet de ser compradors d’alcohol (quelcom que des d’un punt de vista legal no seria viable atesa l’edat de la mostra). Tanmateix, l’estudi no troba diferències importants en els factors sociodemogràfics o de l’entorn immediat dels joves, entre l’àmbit rural i l’urbà, la qual cosa fa pensar que siguin factors més distals (com ara l’oferta d’oci, el nombre de controls policials, etc.) els que expliquin les diferències trobades en el consum de risc. Alhora, per als seus autors, les dades d’aquest estudi recolzen la conveniència de dificultar l’accés dels joves a l’alcohol i de fer la població més conscient de la influència que tenen les conductes dels entorns familiar i escolar sobre el joves.

Per seguir llegint: Obradors-Rial N, Ariza C, Muntaner C. (2014). Consumo de riesgo de alcohol y factores asociados en adolescentes de 15 a 16 años de la Cataluña Central: diferencias entre ámbito rural y urbano. *Gaceta Sanitaria*. 28(5):381-385.

Què en pensen adolescents i experts de les polítiques públiques de prevenció?

“Els experts veuen por al nostre país a l’hora d’aplicar mesures que es puguin associar amb repressió.”

D’acord amb alguns autors, una variable que cal contemplar en estudiar l’eficàcia de les polítiques preventives és l’opinió que, en el context sociocultural en que s’apliquen, els mereixen a les persones suposadament beneficiàries de les mateixes i a les que les desenvolupen. Per aprofundir en aquests aspectes en relació a la prevenció del consum d’alcohol entre els adolescents, un equip d’investigadors (Suárez C et al., 2014) han estudiat, amb mètodes qualitius: grups de discussió i anàlisi de continguts, l’opinió d’un grup d’adolescents sevillans de 15 a 20 anys (N=40) i d’experts espanyols en adolescència, educació, família, poders públics i mitjans de comunicació (N=32), en relació a l’eficàcia de diferents polítiques institucionals per prevenir l’ús d’alcohol en adolescents. Els participants (adolescents i experts) havien d’opinar i debatre sobre l’eficàcia dels programes escolars, de les campanyes als mitjans, d’els programes d’oci alternatiu, de les sancions al consum, de la regulació de la disponibilitat i de l’augment del preu

de l’alcohol. Els resultats indiquen que: **a)** els adolescents consideren ineficaces les “xerrades” sobre l’alcohol a l’escola, mentre els experts confien en la prevenció escolar i atribueixen la seva poca efectivitat a una deficient implementació (ex.: “xerrades”); **b)** experts i adolescents coincideixen en que les campanyes són ineficaces; **c)** els experts opinen que per a l’eficàcia dels programes d’oci alternatiu es clau la implicació activa dels ajuntaments, més enllà del recolzar-los econòmicament, i tenir en compte els joves en el seu disseny; els adolescents, en canvi, no els veuen útils perquè es pot participar en aquestes activitats i alhora beure alcohol; **d)** els adolescents veuen coactives i repressives les sancions per consumir (ex.: al carrer) i neguen la seva eficàcia, mentre els experts atorguen valor a la mesura i veuen por al nostre país a l’hora d’aplicar mesures que es puguin associar amb repressió; **e)** adolescents i experts atorguen eficàcia a restringir la disponibilitat de l’alcohol; **f)** experts i adolescents veuen poc eficaç pujar el preu de l’alcohol, perquè, diuen: només porta a consumir begudes de menys qualitat i a beure fora dels locals. Per contra, els adolescents opinen que baixar el preu de l’alcohol als locals d’oci faria canviar els hàbits de consum actuals i el moderaria.

Per seguir llegint: Suárez C, del Moral G, Musitu G et al. (2014). Eficacia de las políticas institucionales de prevención del consumo de alcohol en adolescentes: la opinión de expertos y adolescentes. *Aten Primaria*. 46(7):326-335.

Cànnabis

Fullet de 24 pàgines del programa Traca (un projecte mancomanat entre el Consell Comarcal del Garraf i els ajuntaments de Canyelles, Cubelles, Olivella), d'informació sobre el cànnabis, adreçat principalment al treball amb joves de 16 anys en endavant, per recolzar intervencions individuals, per exemple en el marc dels programes de mesures alternatives, tot i que també pot ser un material d'utilitat per recolzar intervencions en grup. Amb una clara orientació cap a la reducció de riscos, els seus continguts, elaborats comptant amb la participació de professionals de l'àmbit de les drogues de diferents municipis i entitats, inclouen informació sobre el cànnabis i els seus components, els aspectes legals, els seus efectes i riscos, i orientacions per reduir-los: quan convé evitar consumir, moments i patrons de consum, consum conjunt amb altres substàncies, signes d'alerta, etc. També inclou informació de contacte amb el programa de prevenció en l'ús de drogues del territori. Està disponible en versió impresa i en format electrònic, que es pot descarregar anat a: <http://goo.gl/NyrBi4>

Més informació: Pla de prevenció de drogues de Canyelles, Cubelles i Olivella. 679 869 772

Què podem fer els serveis socials bàsics davant les drogodependències?

Quin pal, oi? ALCOHOL, GÈNERE I...

Tríptic sobre alcohol i gènere adreçat a adolescents de 12 a 14 anys aproximadament, els continguts del qual estan tractats amb perspectiva de gènere i que inclou reflexions diferenciades per a nois i per a noies. Elaborat per l'associació PDS, Promoció i Desenvolupament Social amb la col·laboració d'EdPAC i amb la participació (mitjançant consulta) de l'Agència de Salut Pública de Catalunya, de l'Ajuntament de Saragossa i de les entitats Alborada (de Galícia) i AESED (de València), forma part dels materials de suport del programa "T'ho empasses tot?", finançat pel *Plan Nacional sobre Drogas* i centrat en la prevenció del consum d'alcohol en la població més jove. Disponible en català i en castellà i en versió impresa i digital, fent ús d'un llenguatge proper i col·loquial convida a reflexionar sobre l'alcohol, el gènere i... l'agressivitat, el flirteig, la conducció i la sexualitat. Es tracta d'un material pensat per a ser utilitzat principalment en activitats preventives i educatives en l'àmbit del lleure i de l'educació no formal. Accessible a: <http://goo.gl/FF3YuX>

Més informació:

PDS, Promoció i Desenvolupament Social: 934 307 170

Edició revisada i actualitzada d'una guia, editada originalment l'any 1998 i que estava exhaurida, adreçada als professionals dels serveis socials bàsics per orientar i donar suport a la seva intervenció en l'àmbit de les drogodependències, tant davant les necessitats de les persones amb problemes relacionats amb el consum de drogues com en l'àmbit de la prevenció. La revisió s'ha fet actualitzant dades i conceptes que havien quedat desfasats pel pas del temps, però mantenint els elements essencials del document original i sense modificar la seva estructura. La nova versió s'ha editat en format digital conjuntament pel Departament de Benestar Social i Família i l'associació PDS, Promoció i Desenvolupament Social, dins la col·lecció Eines. La guia proposa pautes per facilitar la planificació i la implantació de programes locals de prevenció, per la millora de la detecció, l'atenció a les persones i les famílies, així com estratègies per millorar la derivació als serveis especialitzats i per fomentar la prevenció i la inserció social i comunitària de les persones afectades.

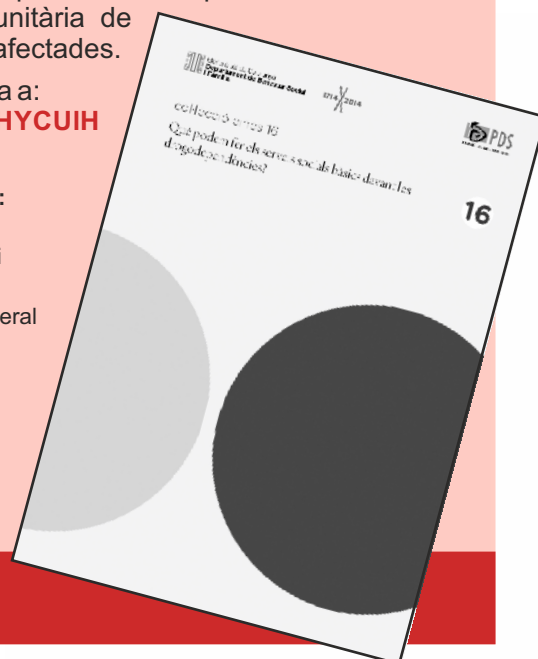
Accés a la guia a:

<http://goo.gl/HYCUIH>

Més informació:

Departament de Benestar Social i Família.

Subdirecció General d'Anàlisi i Programació.
938 822 597

Quan hi ha pocs diners però sobra ingeni i imaginació

Una característica del Programa de Prevenció de Drogues de la Vall del Tenes (PPD) és el treball en xarxa, comptant amb tots els recursos que disposa el territori. Una altra característica (o realitat), que a ben segur compartim amb molts programes d'altres territoris, és la necessitat de filar prim amb les despeses econòmiques... Certament, no és la situació que desitjaríem tenir, però no és menys cert que, pensant, pensant, hem arribat a la conclusió que determinades accions (ep! no totes!) les podem fer amb un cost molt baix i una alta efectivitat.

Des de fa temps, el PPD, conjuntament amb les àrees de Joventut dels ajuntaments que formen part de la Vall del Tenes (Bigues i Riells, Lliçà d'Amunt, Lliçà de Vall i Santa Eulàlia de Ronçana), hem mirat de reorientar les accions de salut que fem als Programes d'Informació i Dinamització als Centres d'Educació Secundària (PIDCES) –parlant col·loquialment, vol dir que “els de joventut” van a les hores del pati als instituts per informar i dinamitzar– per tal d'arribar al màxim nombre d'alumnes mitjançant accions de fort impacte que afavoreixin la reflexió.

Amb la finalitat indicada més amunt, a la Vall del Tenes hem creat un model d'exposicions senzilles i de fort impacte, en les quals els propis tècnics del territori som els protagonistes dels plafons. Busquem situacions de la vida quotidiana i fem una fotografia o, segons quina sigui la temàtica, busquem imatges ja fetes que s'acostin al màxim a la realitat. Un cop hem fet les fotografies o aconseguim les imatges, les retoquem (sempre amb programari lliure), hi afegim un text, les imprimim i les plastifiquem. La cosa no queda amb aquella professionalitat de les impremtes, ho admetem, però ens en sortim prou bé!

Com que el PPD treballa a tota la Vall del Tenes, sovint repetim les accions aprofitant els continguts però canviant les imatges, per tal que en cada lloc siguin les del poble corresponent. Aquesta metodologia resulta molt atractiva, tant per a l'alumnat com per al professorat, i genera debats posteriors. Això, afegit al fet que nosaltres també som presents a les hores del pati, repartint fullets o dinamitzant l'exposició, constatem que ens permet arribar a un 80% de l'alumnat, si més no.

El retorn que rebem d'emprar aquesta metodologia és força positiu: ens ajuda a mantenir o a generar vincles

amb els alumnes, els quals valoren molt bé el fet que caricaturitzem les situacions i a nosaltres mateixos. Alhora, pel que fa a l'objectiu de promoure la reflexió, el professorat ens comenta que aconseguim generar molt debat posterior.

No hem inventat res nou –ho sabem–, però vam decidir intentar treure el màxim profit i rendiment dels recursos que tenim a l'abast, i pensem que ho estem aconseguint!

A títol informatiu, les imatges que il·lustren aquesta nota, són d'accions fetes amb Joventut de Bigues i Riells a la setmana del BiR.0 (una actuació anual amb diferents activitats per afavorir la reflexió sobre els usos de les pantalles) i en ocasió del Dia Mundial Sense Tabac.

David Sanitjas

Programa de Prevenció de Drogues (PPD). Vall del Tenes

Més informació: info@ppd.cat

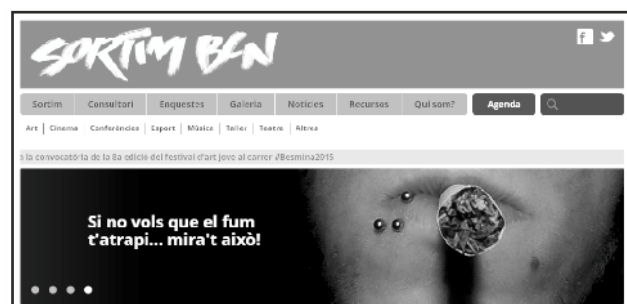
Web sobre oci saludable per a adolescents i joves de Barcelona

L'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB), amb el suport de la *Delegación del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas*, ha obert recentment una pàgina web sobre oci saludable, prevenció de drogodependències i altres temes de salut, adreçada als adolescents i joves de Barcelona.

Els seus usuaris hi trobaran una agenda amb multitud de propostes, notícies, enquestes, una galeria per compartir vídeos i fotos, i un consultori *on-line* anònim, entre altres apartats. Aquesta plataforma pretén afavorir que els adolescents i joves reflexionin sobre com ocupen el seu temps lliure i quina relació tenen ells i el seu entorn amb les drogues i amb altres riscos a què es poden exposar, inclosos els que tenen a veure amb els aspectes emocionals i relacionals.

El web inclou informació sobre substàncies utilitzades en entorns de festa, problemes derivats del seu ús i els factors que condicionen les persones respecte el consum de drogues. També inclou informació sobre les preguntes es fan els joves i sobre com reaccionar davant del que els diuen els amics i amigues, incloent els falsos mites que circulen. A més, també tracta sobre salut sexual i reproductiva i difon missatges preventius adaptats al públic destinatari de la plataforma.

Adreça del web: <http://www.sortimbcn.cat>

líniaverda

La **Línia Verda** és el servei d'informació i orientació sobre drogodependències de la Generalitat de Catalunya. Aquest servei atén a tota persona que tingui un dubte relacionat amb les drogodependències, ja sigui un usuari o una usuària o bé un familiar o una persona propera a la persona usuària.

Actualment, aquest servei el gestiona la Fundació IPSS, una entitat constituïda per professionals de diferents disciplines del món socio-sanitari, que es dedica a dissenyar, posar en marxa i gestionar centres, serveis i programes adreçats a diferents col·lectius, com ara persones amb problemes de drogodependències, persones grans, dones, infància, joves, persones que pertanyin a minories ètniques i culturals, persones amb discapacitat psíquica o física, persones en situació d'exclusió social i població general.

La Línia Verda treballa en tres nivells d'atenció: telefònica, en línia i presencial. L'atenció telefònica es fa a través d'un número gratuït: 900 900 540 (antic 93 412 04 12), a disposició dels ciutadans i les ciutadanes. El servei en línia (www.liniaverda.org) ofereix la possibilitat de fer consultes electròniques, amb resposta en 24 hores en dies laborables. També permet subscriure's a llistes de correu per rebre cada mes informació relativa a les drogodependències. Alhora, també permet participar en un fòrum de debat o concertar una cita de xat a temps real amb professionals del servei. Per últim, també s'ofereix un servei d'atenció presencial, el servei d'acollida, al qual es pot demanar hora trucant a la línia gratuïta de la Línia Verda.

Una de les funcions de la Línia Verda és oferir atenció presencial a les persones de l'entorn del consumidor/a, hi hagi una dependència o no, i oferir assessorament i acompanyament davant d'aquesta situació. Així la família disposa d'un espai d'atenció personalitzada on pot exposar allò que li preocupa, rebre assessorament professional sobre com gestionar el problema, trobar eines o estratègies que l'ajudin a reconduir la situació i conèixer els recursos de la Xarxa d'Atenció a les Drogodependències on podrien adreçar-se en cas que la persona afectada volgués fer tractament. A més, sovint també s'ofereix l'espai d'atenció presencial al propi consumidor/a per tal de rebre assessorament davant la situació en que es troba i conèixer els recursos de la Xarxa assistencial que siguin més adients en el seu cas.

L'any 2013 la Línia Verda va atendre 3.037 consultes, de les quals, 2.619 van ser telefòniques, 234 del servei d'atenció en línia i 184 del servei d'acollida presencial. Les dades recollides indiquen que l'alcohol, el cànnabis i la cocaïna són les drogues amb una major presència. L'alcohol és la droga que més consultes telefòniques ha generat, igual que va passar en els dos anys anteriors, desplaçant el cànnabis a la tercera posició. El mateix ha passat en les consultes en línia i en les acollides presencials, la qual cosa fa palès que l'alcohol és la droga que genera més preocupació entre les persones usuàries d'aquest servei. Una àmplia majoria de les persones afectades són homes. Per contra, les persones que consulten són majoritàriament dones. El perfil majoritari de les persones que consulten a la Línia Verda correspon a mares i pares de persones afectades, seguit per la propia persona afectada, la resta de la família i la parella.

Més informació: Línia Verda: 900 900 540 www.liniaverda.org

Veure abans de beure

Veure abans de Beure és una campanya de prevenció del consum abusiu d'alcohol que s'ha fet l'any 2014 en el marc del Pla de Prevenció de Drogodependències de l'Ajuntament de Begues. La campanya va néixer per respondre a l'augment del consum abusiu d'alcohol entre els adolescents i joves detectat al municipi, en especial durant les festes locals. A rel d'això es va organitzar una campanya orientada a tres objectius: 1. Conscienciar els adolescents, els pares i mares i la població dels riscos que comporta –també a Begues– el consum abusiu de l'alcohol; 2. Augmentar el control familiar sobre aquest tema; i 3. Afavorir un consum responsable entre els adolescents i joves. És, per tant, una campanya adreçada als adolescents i les seves famílies.

A l'hora de dissenyar la campanya es van tenir en compte les especificitats del municipi que poden ser rellevants en relació amb el consum abusiu d'alcohol. En concret, el fet que és una localitat amb un transport públic deficitari i un accés per carreteres de corbes, amb poca oferta d'oci per als adolescents i joves i en la que els espais de reunió dels joves, no són tant les places i els carrers com les cases unifamiliars (per tant, espais privats). Per tot això, la campanya ha combinat l'ús de les tecnologies de la informació amb activitats preventives tradicionals, tot i que les primeres han ocupat un lloc preponderant i, de fet, la campanya ha pivotat al voltant d'un web que ha fet una funció aglutinadora i d'altaveu de les seves accions.

Els elements principals de la campanya han estat: **a)** Creació d'una imatge gràfica identificadora. **b)** Creació d'un web on s'ha fet difusió de les diferents accions i s'han penjat vídeos i informació sobre l'abús de l'alcohol. **c)** Presentació pública de la campanya, amb nota de premsa als mitjans de la comarca, els quals se'n van fer ressò amb notícies a les televisions locals. **d)** Producció de 6 vídeos adreçats als adolescents amb temàtiques referides a algunes de les conseqüències associades amb l'abús de l'alcohol: agressivitat, problemes amb la parella, accidents, afectació dels reflexos, soledat i problemes de salut greus per una ingesta excessiva (coma etílic). Per fer els vídeos es va comptar amb la col·laboració d'adolescents i joves del municipi. **e)** Producció d'un vídeo adreçat a pares i mares ("Parlem d'alcohol i joves. Veure abans de beure") en el que una metgessa, un psicòleg, una educadora social i una mare conversen sobre l'alcohol, cadascú des de la seva pròpia perspectiva i coneixements. **f)** Xerrada informativa per a pares i mares. **g)** Festa d'oci alternatiu i nit sense alcohol. **h)** Concurs de vídeos i de "selfies". **i)** Disseny i producció d'elements de màrqueting de la campanya (samarretes, bosses, etc.).

La valoració de la campanya és, globalment força positiva, malgrat que algunes accions hagin tingut una participació molt baixa (concurs de "selfies", xerrada per pares i mares) o fins i tot nul·la (el cas del concurs de vídeos). Tanmateix, el fet de fer servir tecnologies de la informació i la comunicació juntament amb activitats preventives més convencionals ha permès que els missatges arribessin a molts adolescents (el web de la campanya, que a més d'altres continguts relacionats amb la prevenció de l'abús de l'alcohol donava accés als vídeos produïts, ha tingut més de 60.000 visites) i arribar també a un bon nombre de pares i mares: més de 4.000 persones han vist el vídeo produït per la campanya i adreçat específicament a aquesta població.

VEURE ABANS DE BEURE

TU DECIDEIXES

Més informació: Ajuntament de Begues.
 936 390 538 (ext. 403) <http://veureabansdebeure.cat>

Amb poques paraules

Cita sobre oci nocturn i drogues a Lisboa. Polítiques sobre nit i salut, noves substàncies psicoactives en el context de l'oci nocturn, prevenció de la violència, reducció de danys, coalicions per un oci nocturn saludable... De tot això i molt més se'n parlarà i es discutirà a Lisboa, del 17 al 19 de juny proper, en la 9a Conferència Internacional del Club Health sobre oci nocturn, consum de drogues i salut (*The 9th International Conference on Nightlife, Substance Use and Related Health Issues*). **Més informació:** <http://www.clubhealthlisbon2015.org>

8è Pla d'acció sobre drogues de Barcelona (2013–2016). Recull les polítiques i les actuacions de l'Ajuntament de la ciutat per prevenir i reduir el consum de drogues i els seus efectes negatius en la població de la capital catalana. **Consulteu-lo a:** <http://goo.gl/up659q> (Pla complet amb les dades detallades i l'avaluació de l'anterior). **Document de lectura fàcil a:** <http://goo.gl/iZ93g4>

Guia de recomanacions per a la prevenció comunitària. Guia promoguda i editada per l'Agència de Salut Pública de Catalunya que, com a resultat d'un procés d'anàlisi i reflexió d'un grup de professionals de diferents municipis i entitats, aporta idees i propostes per facilitar i millorar el treball en prevenció comunitària. **Accediu-hi a:** <http://goo.gl/bVmWGo>

Tot sobre les cigarretes electròniques. Quins efectes tenen sobre la salut? Quin és el seu patró d'ús entre els joves? I entre els adults? Ajuden a deixar de fumar? Hi ha regulacions sobre aquest tema? La resposta a aquestes i altres preguntes les trobareu a un informe sobre situació, evidència i regulació en matèria de cigarretes electròniques, que ha publicat fa poc el *Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad*. **Consulteu-lo a:** <http://goo.gl/27QyIV>

Montornès del Vallès es dota d'un pla global de prevenció de les addiccions. El Pla Estratègic de Prevenció d'Addiccions (PEPA) d'aquest municipi vallesà, aprovat ara fa un any, aborda les drogodependències i les conductes addictives (ludopatia, abús de les noves tecnologies, etc.) per donar coherència i estabilitat a les actuacions sobre aquesta matèria al municipi, racionalitzant els recursos, harmonitzant les iniciatives i posant en valor la participació de joves, entitats, administracions i col·lectius específics. **Més informació:** 935 721 170

Nova versió renovada de SEX O NO SEX. Molts ens locals, serveis i entitats que treballen en l'àmbit de les drogues, també ho fan en la prevenció del VIH/sida i les ITS i en l'educació afectiva i sexual. Per això us pot interessar saber que l'exposició SEX O NO SEX ha estat revisada i renovada totalment, tenint en compte els suggeriments dels equips que més l'han fet servir els darrers anys. Per al nou SEX O NO SEX es continua oferint el servei de préstec gratuït. **Més informació:** pds@pdsweb.org

El calaix

Oferta formativa sobre drogues del Departament de Benestar Social i Família. El Departament de Benestar Social i Família oferta, per a l'any 2015, dos cursos dins de l'àrea d'inclusió i cohesió social, relacionats amb la intervenció en drogodependències:

Programa PROTEGO. Entrenament familiar en habilitats educatives per prevenir les drogodependències i afrontar l'exclusió en famílies en risc social

- Barcelona: 8, 15, 22 i 29 de maig de 2015
- Lleida: 2, 9, 16 i 23 d'octubre de 2015

Què podem fer els serveis socials bàsics davant les drogodependències?

- Girona: 6, 13, 20 i 27 de maig de 2015
- Barcelona: 7, 14, 21 i 28 d'octubre de 2015
- Tarragona: 6, 13, 20 i 27 de novembre de 2015

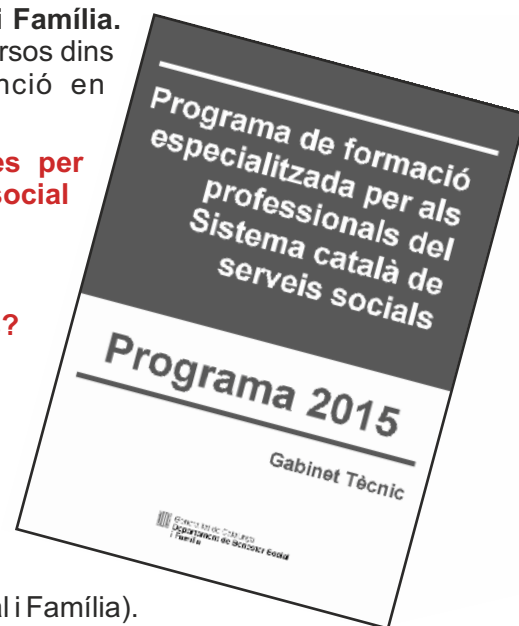
Destinatari: Professionals de serveis socials del món local i dels serveis d'iniciativa privada.

Durada: 20 hores.

Preu: Inscripció gratuïta (cursos finançats pel Departament de Benestar Social i Família).

Certificat: Sí, emès pel Departament de Benestar Social i Família (cal assistir al 80%).

Més informació: 938 822 473 - 938 822 474 - gtformacio.bsf@gencat.cat

prevenim•dro

Edita: PDS · Promoció i Desenvolupament Social

Direcció: Jaume Larriba

Disseny i muntatge: E. Bosch

Fotomecànica i impressió: STUDIUM Talleres Gràfics, S.A.

Dipòsit legal: B.44.871-2000

Voleu donar a conèixer un programa, un material o una notícia?
Voleu que el butlletí tracti algun tema en concret?
Voleu estar en el mailing de distribució?

FEU-NOS-HO SABER!
Prevenim.dro

Tel: 934 307 170 · Fax: 934 390 773
E-Mail: prevenim.dro@pdsweb.org

preveni dro

Butlletí d'informació sobre prevenció de drogodependències a Catalunya Número 43

En aquest número...

Editorial

2

Presentació dels continguts més rellevants d'aquest número.

Cop d'ull a la recerca

2

Comentari d'un estudi fet a la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona, dins d'un projecte d'innovació docent, en el que s'analiza l'evolució del consum d'alcohol entre la població universitària en funció del curs acadèmic i les diferències de consum entre estudiants i professorat.

Materials

3

Drogues... i què? Una mirada crítica al negoci de les drogues – per treballar aspectes relacionats amb les drogues tot relacionant-los amb continguts socials crítics. (Exposició).

Guia de recomanacions per a la prevenció sobre drogues en l'àmbit universitari – per orientar sobre com intervenir en l'àmbit universitari. (Guia).

Tabac – material complementari per a tallers a l'aula, per recolzar intervencions individuals amb joves i per sensibilitzar la població adulta. (Fulllet).

En pràctica

4

Presentació de les característiques i les novetats per al curs 2015-2016 del projecte "En Plenes Facultats", de la Fundació Salut i Comunitat, de prevenció, sensibilització i formació en matèria de drogues i conductes sexuals de risc a l'àmbit universitari.

Navegant

4

Presentació d'un *webdoc* multimèdia elaborat per un grup de joves de Pineda de Mar en el marc del Programa Intermunicipal de Drogodependències de l'Alt Maresme, per informar sobre el cànnabis i desbançar falsos mites.

Finestra oberta

5

Presentació, en primer lloc, del nou Punt d'informació i assessorament sobre drogues que ha posat en marxa l'Ajuntament de Montcada i Reixac, adreçat a joves, pares i mares, professionals i població en general, i en segon lloc, d'un material adreçat a pares i mares, de l'Oficina d'Assessorament Jove de Salut de l'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans, que proposa pautes d'actuació davant possibles consums dels fills i fa difusió del recurs entre les famílies.

Amb poques paraules

6

Comentaris i notícies breus sobre diferents temes relacionats amb les drogodependències.

El calaix

6

Informació de l'Agència de Salut Pública de Catalunya sobre falsos mites del tabac per cargolar.

preveni

dro

 és un programa de l'associació:

PDS
PROMOCIÓ I DESENVOLUPAMENT SOCIAL

amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social i Família

i la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Agència de Salut Pública de Catalunya
Subdirecció General de Drogodependències

La prevenció a la universitat és present en quatre de les seccions d'aquest butlletí. Primer, per comentar un estudi fet dins d'un projecte d'innovació docent en què es va desenvolupar un cas clínic sobre consum de risc d'alcohol al llarg dels cursos del Grau de Farmàcia de la UB, amb el doble objectiu d'ajudar l'alumnat a valorar el seu propi consum i de formar-lo per identificar conductes de risc i fer intervencions de salut en la seva pràctica professional. En segon lloc, presentant una guia de recomanacions per a la prevenció sobre drogues en l'àmbit universitari. Després, per presentar les novetats del programa "En Plenes Facultats", adreçat a estudiants universitaris per fer promoció de la salut i de la gestió dels plaers i els riscos en matèria de drogues i sexualitat. I per últim, per fer-nos ressò del reconeixement del programa "El Teu Punt" –degà en aquest àmbit d'intervenció a casa nostra– com a bona pràctica europea. Una invitació, doncs, a reflexionar sobre la conveniència que la prevenció abasti totes les etapes educatives, adequant –naturalment– les accions a les característiques i l'especificitat de cada una d'elles.

Cop d'ull a la recerca

Consum de risc d'alcohol entre l'alumnat universitari

El consum d'alcohol presenta una prevalença elevada entre la població d'estudiants universitaris, la qual constitueix un grup d'interès preventiu per diferents motius: pel fet de ser considerada una població de risc (diferents estudis estimen que entre un 20% i un 60% presenta un consum de risc d'alcohol); per ser la universitat un espai on s'ha mostrat factible i eficaç desenvolupar estratègies preventives; i perquè, en especial entre els estudiants de disciplines relacionades amb la salut i l'educació, aquestes actuacions poden tenir una repercussió positiva no sols sobre els propis estudiants, sinó també sobre la població general quan exerceixen la seva professió.

El pas per la universitat ofereix una bona oportunitat per aplicar intervencions preventives en relació a l'ús de drogues.

Molts estudis han abordat l'abús d'alcohol entre la població d'estudiants universitaris, posant la mirada en l'epidemiologia, els aspectes sociològics i els factors de risc associats. Però s'ha estudiat poc l'evolució del consum d'alcohol entre la població universitària en funció del curs acadèmic, i encara menys les diferències de consum entre estudiants i professorat. Sobre aquestes dues qüestions s'ha centrat un estudi desenvolupat recentment (Miquel L et al, 2015) a la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona (UB).

L'estudi s'emmarca dins d'un projecte d'innovació docent de la Facultat de Farmàcia de la UB, en el qual es va desenvolupar un cas clínic transversal sobre consum de risc d'alcohol al llarg dels cinc cursos del Grau de Farmàcia, per ajudar l'alumnat a valorar el seu propi risc de consum excessiu d'alcohol i proporcionar eines per identificar conductes de risc i fer intervencions breus de salut en la seva futura praxis professional.

La mostra de l'estudi va estar formada per 440 persones: 286 alumnes de primer curs, 111 alumnes de cinquè curs i 37 professors. Per recollir la informació sobre consum d'alcohol i fer cribatge del consum de risc es va emprar la versió completa del test AUDIT, desenvolupat per l'Organització Mundial de la Salut i del qual se'n disposen versions validades en català i castellà, que explora amb 10 preguntes la quantitat, la freqüència i les conseqüències del consum.

Els seus resultats indiquen que un 31,3% dels estudiants va presentar criteris de consum de risc d'alcohol, essent una mica més alta la proporció entre els homes que entre les dones, sense assolir però, significació estadística. Es va observar una major proporció de bevedors de risc entre els estudiants de primer curs (40,2% en el torn de matí i 30,5% en el torn de tarda) que entre els de cinquè curs (26,1%). En canvi, l'alumnat de darrer any beu amb major freqüència que el de primer any (21,6% front 11,3%, respectivament, beu alcohol més de dos dies a la setmana). Entre el professorat no es va trobar consum de risc però sí una major freqüència de consum (un 43,2%

beu alcohol més de dues vegades a la setmana, però amb una ingesta baixa –una o dues consumicions– per ocasió de consum). Per tant, l'alumnat i el professorat presenten un patró de consum contraposat: l'alumnat tendeix a beure menys sovint però a ingerir més alcohol per ocasió; mentre que el professorat tendeix a beure més sovint però menys quantitat.

En la discussió dels resultats, els autors assenyalen que la prevalença de consum de risc d'alcohol entre l'alumnat (31,3%) –bastant més alta que la de la població general (estimada entorn del 10%)– recolza l'aplicació en l'entorn universitari d'intervencions orientades a reduir el consum d'alcohol (i altres drogues, afegim nosaltres) entre l'alumnat i a conscienciar els futurs professionals de la salut (i d'altres disciplines) com ara les relacionades amb l'educació, afegim també nosaltres) sobre els riscos del seu consum. Alhora, indiquen que la reducció del consum de risc observada entre l'alumnat de cinquè i primer curs, fa pensar que el pas per la universitat ofereix una bona oportunitat per aplicar intervencions preventives en relació a l'ús de drogues.

Més enllà de l'estudi comentat, els diferents patrons de consum d'alcohol i altres drogues entre l'alumnat universitari indiquen la necessitat de que l'aplicació d'intervencions preventives abasti totes les etapes educatives, i no es limiti a l'educació obligatòria; en el ben entès que cada etapa i cada context requereix d'intervencions adequades a la seva especificitat. Així, les accions informatives i de sensibilització per modificar les creences normatives, la incorporació d'iguals com agents transmissors, facilitar instruments de detecció precoç del consum de risc, les intervencions breus, la implantació de normatives i regulacions (per exemple, en relació a les festes universitàries), les intervencions de reducció de riscos o els programes de cessació, són estratègies adients en l'àmbit universitari. En el nostre entorn, els programes *Tu Punto*¹ i *En plenas facultades*² són exemples de programes universitaris de prevenció i reducció de riscos associats a l'ús de drogues que empen varïes d'aquestes estratègies.

Per continuar llegint: Miquel L, Rodamilans M, Gimenez R, Cambras T, Canudas AM, Gual A. (2015). Evaluación del consumo de riesgo de alcohol en estudiantes universitarios de la Facultad de Farmacia. *Adicciones*, 27 (3): 190-197.

Accessible a: <http://bit.ly/1J5jmOd>

1. <http://www.tupunto.org>

2. <http://www.enplenasfacultades.org>

Drogues... i què? Una mirada crítica al negoci de les drogues

Exposició per treballar aspectes relacionats amb les drogues i el seu consum, tot relacionant-los amb continguts socials crítics. Adreçada a joves de més de 16 anys, tant en contextos educatius formals (batxillerats, cicles formatius, universitat) com informals, consta de 10 plafons tipus *roll-up* que busquen fomentar una actitud crítica envers les drogues en general i les circumstàncies que envolten la seva producció i comercialització i les actituds sovint associades al seu consum.

Ahora, proposa una comparació entre diferents aspectes relacionats amb les drogues i aspectes relacionats amb el consumisme, la sostenibilitat i altres temes. Adaptació de l'exposició "Coca. Què?", de la qual manté les referències estètiques i l'orientació, els seus continguts però, no es limiten a la cocaïna sinó que es fan extensius a les drogues en general. Iniciativa de PDS, elaborada amb la col·laboració d'EdPAC, s'ofereix –amb el suport del Departament de Salut– en règim de préstec (veure: <http://bit.ly/20gm8Ez>) als ens locals, centres educatius, entitats i equipaments que la volen utilitzar.

Més informació:

PDS · Promoció i Desenvolupament Social.
Tel.: 934 307 170

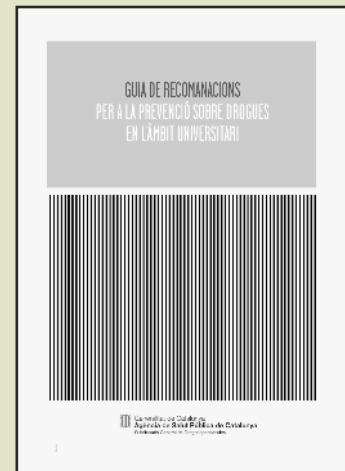
Guia de recomanacions per a la prevenció sobre drogues en l'àmbit universitari

Guia de 24 pàgines de la Subdirecció General de Drogodependències de l'Agència de Salut Pública de Catalunya adreçada als referents institucionals de l'àmbit universitari, al seu personal tècnic i administratiu i a les organitzacions i entitats que intervenen als campus, que ofereix recomanacions per a la prevenció sobre drogues en l'àmbit universitari.

Resultat de la col·laboració d'un grup tècnic de prevenció i personal universitari, en el qual també hi ha tingut un paper actiu l'entitat EdPAC, la guia vol ajudar els professionals que treballen a les universitats a implementar mesures concretes en els seus àmbits de treball, proposant un ventall de possibilitats per a que cada entorn l'adapti a la seva realitat particular. Els seus continguts informen sobre les línies de prevenció i foment del tractament que es poden desenvolupar, contempen un apartat de marc conceptual, inclouen un recull de programes existents i aporten recomanacions i exemples per intervenir als campus, a les festes universitàries, a les residències i pisos d'estudiants, en els plans d'estudi i a l'espai laboral de les universitats.

Accessible a:

http://hemerotecadrogues.cat/docs/guia_recomanacions_universitats.pdf

Tabac

Fullet d'informació sobre el tabac, de 32 pàgines, del programa Traca (un projecte mancomanat entre els ajuntaments de Canyelles, Cubelles, Olivella i el Consell Comarcal del Garraf). Forma part d'una campanya d'informació i sensibilització que compta també amb altres materials, com ara tres cartells diferenciats per a adolescents, joves i població adulta. S'utilitza principalment com a material complementari dels tallers sobre tabac amb l'alumnat de 2n curs de l'ESO, però també per recolzar intervencions individuals en el marc dels programes de mesures alternatives –el cànnabis i el tabac sovint van junts– i en espais més associats amb la població adulta, com ara els centres de salut. Els seus continguts es van elaborar comptant amb la col·laboració de professionals de les drogues de diferents municipis i entitats, i inclouen informació sobre l'origen i la història del tabac, el procés d'iniciació al seu consum, la seva situació legal i el paper de la publicitat (promoció), el procés d'addicció, els riscos per a la salut, consells per reduir-los, els avantatges de no fumar, els guanys de deixar-ho i les "trampes" que fan més difícil aconseguir deixar de fumar.

Més informació:

Pla de prevenció de drogues de Canyelles, Cubelles i Olivella. Tel.: 679 869 772

“En Plenes Facultatats” ha tornat a les aules!

La secció sobre “Recerca” d'aquest butlletí fa referència a dos programes universitaris de prevenció i reducció de riscos associats a l'ús de drogues del nostre entorn: els programes “El teu punt” i “En plenes facultats”, com a exemples d'utilització d'estratègies adients en aquest àmbit d'actuació, com ara les accions orientades a modificar les creences normatives, la incorporació d'iguals com agents transmissors, la facilitació d'instruments de detecció precoç del consum de risc o l'establiment de regulacions i normatives, entre altres. En aquesta secció, ens centrarem en el segon d'aquests programes, comentant alguns aspectes de la seva manera de treballar i de les seves actuacions en l'actual curs acadèmic.

“L'aprenentatge és experiència, tota la resta és informació”

Albert Einstein

“En Plenes Facultatats” és un projecte de la Fundació Salut i Comunitat que s'adreça al col·lectiu d'estudiants de centres universitaris per fer promoció de la salut i de la gestió dels plaers i els riscos, vehiculat a través de la prevenció, la sensibilització i la formació en matèria de drogues i conductes sexuals de risc. En el nou curs 2015/2016 el projecte és consolidat en deu universitats: Universitat de Barcelona, Universitat de Vic, Universitat Pompeu Fabra, Universitat de Lleida, Universitat de Girona, Universitat Rovira i Virgili (Tarragona), Universidad Complutense de Madrid, Universidad Carlos III (Madrid), Universitat de València i Universitat Jaume I (Castelló), a més de començar a fer camí a la Universitat de les Illes Balears. I, com fa 15 anys, amb el començament del nou curs, el projecte “En Plenes Facultatats” ha endegat un nou el procés de captació per capacitar estudiants com a agents de salut a les universitats participants.

Les novetats per aquest curs tenen a veure amb les noves tecnologies, donat que el projecte segueix creient i apostant per la idea que és igual d'important la presència a les universitats com el treball a la xarxa. Per aquesta raó, durant

aquest curs es presentarà un vídeo interactiu, resultat del I Concurs de guions “Universitat, Joves i Drogues”, que s'ha gravat, editat i produït gràcies a l'assessorament i la col·laboració desinteressada de professionals del sector de la comunicació (Estudis de TV3).

Una altra novetat per aquest curs, que es va gestar durant el curs passat, és la creació d'un material preventiu multiplataforma en col·laboració amb el Màster Universitari en Creació Multimèdia i *Serious Game* de La Salle (Universitat Ramon Llull). Aquest material consisteix en un videojoc adaptat a un “kinect” (detector i controlador de moviments) que permet a la persona interactuar mitjançant el reconeixement dels seus moviments i que simula l'opció de consumir o no una substància i prendre mesures de reducció de riscos al llarg del recorregut del joc, amb les seves conseqüències, tant negatives com positives.

Alhora, la col·laboració amb altres ens i entitats és un altre front que s'està potenciant. Així, la col·laboració amb ajuntaments, entitats que treballen en l'oci nocturn o altres programes universitaris, com ara “El teu punt” (<http://www.tupunto.org>) és necessària per poder multiplicar el missatge preventiu i aconseguir un major assoliment dels objectius compartits.

Otger Amatller

Més informació: <http://www.enplenasfacultades.org>

Navegant

Cànnabis, en saps prou?

Web d'un projecte de l'Espai Jove de l'Ajuntament de Pineda de Mar i el Programa Intermunicipal de Drogodependències de l'Alt Maresme, orientat a millorar la informació, aclarir dubtes i desbancar falsos mites sobre el cànnabis.

El resultat d'aquest projecte ha estat la creació, per part d'un grup de sis joves de Pineda de Mar, d'un *webdoc*¹ multimèdia (vídeos, entrevistes, jocs, test, etc.) sobre el consum de cànnabis i els seus mites, explorant d'aquesta manera les possibilitats d'un nou format narratiu amb grans possibilitats expressives i d'interacció social, que ha permès crear un material atractiu, que interpel·la els joves i les joves sobre diferents aspectes relacionats amb el cànnabis, afavoreix processos de reflexió sobre la substància i el seu consum, aporta informació veraç i treballa les influències entre iguals. Els seus continguts també inclouen, entre moltes més coses, entrevistes a una vintena de joves del municipi i informació sobre aspectes legals i sobre el servei de mesures alternatives a la sanció administrativa per consum o tinença de drogues del territori.

Adreça del webdoc: <http://www.cannabiswebdoc.wix.com/en-saps-prou>

1. *Webdoc: producció documental resultat de la cerca de nous formats periodístics i creatius per explicar històries adaptades a la xarxa. Anomenat també documental web, documental interactiu o documental multimèdia, aprofita les possibilitats que ofereixen l'ordinador i Internet per combinar diversos suports documentals, com ara la fotografia, el text, el so, el vídeo, l'animació o la infografia.* (Font: Vikipèdia).

EL PASSA:

nou servei d'informació i assessorament sobre drogues i addiccions a Montcada i Reixac

L'Ajuntament de Montcada i Reixac ha posat en marxa dins l'any 2015 el "Punt d'informació i assessorament en drogues i addiccions (PASSA)", un nou servei que s'emmarca dins del programa de prevenció, assessorament i actuacions sobre addiccions adreçat principalment a la població infantil i jove del municipi, que aquest Ajuntament està elaborant conjuntament amb una Taula de treball ("Taula de Tòxics") integrada per professionals de diferents departaments municipals integrats dins l'Àrea Social del consistori i agents de la Policia Local i dels Mossos d'Esquadra. La "Taula de Tòxics" treballa de manera transversal en el disseny d'estratègies per desenvolupar el programa. Alhora, també treballa en coordinació amb els centres educatius, per als quals s'ha redactat un protocol de detecció i actuació davant possibles cassos de consum de drogues, entre altres actuacions.

Aquest nou Punt d'informació i assessorament en drogues i addiccions, conegut com "el PASSA", funciona dos dies a la setmana en horari de matí, a la Casa de la Vila, i una tarda a la setmana a l'Espai Jove del municipi, i s'adreça a nois i noies de 12 a 24 anys, als pares i mares amb fills adolescents i joves, als serveis i professionals vinculats amb aquesta població i, d'una manera general, a qualsevol persona que vulgui fer una consulta sobre el consum de drogues i les addiccions.

Es tracta d'un espai per a què la ciutadania s'informi i pugui plantejar els seus dubtes o problemes relacionats amb les addiccions, especialment sobre el consum de drogues, legals o il·legals. Alhora, el PASSA pretén dissenyar estratègies que s'anticipin a l'aparició del consum de drogues i de les addiccions i contribuir a que els possibles consums puguin acabar esdevenint en problemes. També forma part dels seus objectius de treball oferir pautes i recomanacions per tal que els familiars de les persones afectades i els professionals que hi tenen contacte puguin ajudar-les de manera adequada.

En relació als pares i les mares, el PASSA atén aquelles famílies que vulguin saber com detectar i prevenir el consum de drogues en els seus fills adolescents. També els ofereix assessorament sobre com acompanyar els joves i les joves durant aquesta etapa de la vida, proposa pautes educatives per poder actuar d'una manera adequada davant possibles consums de drogues per part dels fills, i informa del recursos d'atenció disponibles i en facilita l'accés en els casos que això és necessari.

Paral·lelament, el servei també atén a adolescents i joves que vulguin rebre informació sobre les drogues, els seus efectes sobre la salut, les possibles conseqüències legals de diferents conductes relacionades amb el seu consum o la seva tenença, el procés de tractament de les addiccions i els recursos disponibles a la xarxa d'atenció i seguiment de les drogodependències.

A més, el PASSA també organitza i desenvolupa activitats preventives en diferents equipaments educatius i comunitaris, com ara centres oberts,

l'escola d'adults, l'espai jove, etc., i ofereix suport tècnic als educadors i educadores i altres agents socials, en l'àmbit de la prevenció de les addiccions i la promoció de la salut.

Finalment, conjuntament amb un equip format per professors i professores de diferents instituts del municipi, el PASSA també treballa en la detecció i intervenció en els casos de consum de drogues en els centres educatius.

Més informació:

Ajuntament de Montcada i Reixac.
Punt d'informació i assessorament en drogues.
Tel.: 935 753 430

Petant la xerrada Orientació educativa i consells pràctics per parlar de drogues amb fills i filles adolescents i entendre algunes conductes

Al municipi de Palau-solità i Plegamans funciona des de l'any 2009 el programa "Saluda't", d'eines per a la salut jove, amb l'objectiu de promoure la salut i prevenir conductes de risc entre la població adolescent i jove, tot acompanyant-la en el seu procés de desenvolupament.

Un dels serveis que s'emmarquen dins del programa "Saluda't" és l'Oficina d'Assessorament Jove de Salut (OAJ), un servei d'orientació i assessorament sobre hàbits saludables adreçat al jovent i les seves famílies que ofereix informació i orientació en relació a diferents temàtiques de salut, com ara sobre el consum de drogues i les addiccions.

Actualment, l'Oficina d'Assessorament Jove de Salut (OAJ) ha esdevingut un espai de referència entre el jovent del municipi, que formula prop d'un centenar de consultes anuals a aquest servei. Tanmateix, els seus resultats amb les famílies estan lluny dels assolits amb la població jove. Per intentar millorar aquesta situació, recentment s'ha elaborat des de l'Oficina d'Assessorament Jove de Salut (OAJ) el tríptic "Petant la xerrada", d'orientació educativa i consells pràctics per parlar de drogues amb fills i filles adolescents i entendre algunes de les seves conductes, adreçat a pares i mares.

La distribució d'aquest nou material s'ha començat a fer a les reunions de pares i mares de l'institut del municipi, amb un doble objectiu: d'una banda, facilitar un material breu que proposa pautes d'actuació davant de possibles consums dels fills i filles adolescents, i d'altra banda, impulsar la difusió de l'Oficina d'Assessorament Jove de Salut (OAJ) entre les famílies. Per això, els seus continguts orienten sobre quan considerar problemàtic el consum de drogues, sobre els factors que el fan més probable, sobre els estils educatius i les claus de l'educació familiar (normes, afecte i comunicació) i sobre l'adolescència i com parlar de les drogues amb els fills i les filles. Alhora, per tal de respondre al segon dels seus objectius, els continguts del tríptic també inclouen informació sobre l'Oficina d'Assessorament Jove de Salut (OAJ) i sobre altres serveis i recursos d'interès per a les famílies.

Més informació: Ajuntament de Palau-solità i Plegamans. Espai Jove l'Escorxador. Tel.: 938 645 118

Amb poques paraules

Per molts anys! 2015 ha estat un any d'aniversaris en el sector de la intervenció en drogues a Catalunya: La *Federació Catalana de Drogodependències*, que aglutina 25 entitats que actuen en la prevenció, l'atenció i la inserció de les drogodependències a Catalunya ha fet 30 anys. D'altra banda, *Projecte Home Catalunya* ha celebrat 20 anys fent camí en favor del tractament i la prevenció de les addiccions a Catalunya. Alhora, *PDS, Promoció i Desenvolupament Social* també ha complert 20 anys treballant per la prevenció i la qualitat en la intervenció en l'àmbit de les drogues. Enhorabona i per molts anys a totes tres entitats!

Nou informe d'anàlisi de substàncies d'Energy Control. S'ha publicat amb dades de 2014 el darrer informe d'anàlisi de substàncies del programa Energy Control de l'Associació Benestar i Desenvolupament, que ofereix una aproximació sobre les drogues més consumides a Catalunya i la seva composició i adulteracions. També informa sobre l'evolució de les adulteracions en les principals drogues recreatives en els últims cinc anys. **Accessible a:** <http://bit.ly/1Sheh71>

El programa "El teu punt / Tu punto" bona pràctica europea en prevenció! L'Observatori Europeu de les Drogues i les Toxicomanies (OEDT) ha incorporat al seu catàleg de bones pràctiques europees en prevenció, aquest programa adreçat a informar sobre els riscos de l'ús de drogues, afavorir processos de reflexió crítica i suggerir estratègies d'autocontrol i limitació de riscos entre la població d'estudiants universitaris. **Més informació:** <http://bit.ly/1PzV95g>

Reorientació del centre SPOTT. El Centre de Prevenció i Intervenció en Drogodependències SPOTT, de la Diputació de Barcelona, ha reorientat els seus programes d'atenció als adolescents i joves menors de 21 anys i les seves famílies, amb la voluntat d'enfortir el suport als ens locals i incrementar la seva presència al territori. D'altra banda, continua la línia de suport tècnic en prevenció de drogodependències als ens locals. **Més informació:** <http://bit.ly/1NxNI6W>

Nou Catàleg de materials, programes i manuals per a la prevenció i l'atenció sobre drogues. 3a edició (2015) de la guia de recursos sobre drogues (de prevenció i reducció de riscos i danys) de l'Agència de Salut Pública de Catalunya, que presenta els diferents recursos estructurats per àmbits d'actuació seguint les següents categories: Escola i lleure, Oci, Família i comunitat, Serveis sociosanitaris, i Manuals i guies per a professionals. Per a tots ells inclou informació bàsica i dades de contacte. A més, alguns dels materials es poden baixar en PDF. **Accessible a:** <http://bit.ly/1RLgx7z>

El calaix

Desmuntats 5 mites del tabac per cargolar. Coincidint amb les accions emmarcades dins de la celebració del Dia Mundial sense Tabac, l'Agència de Salut Pública de Catalunya ha desmuntat a través del seu web i d'un document en pdf, cinc falsos mites sobre el tabac per cargolar i els cigarrets fets a mà. Són els següents:

- 1. Són menys perjudicials.** Fals, perquè hi ha proves que indiquen que el tabac dels cigarrets fets a mà té concentracions de nicotina que poden arribar a superar en un 70% les permeses per als cigarrets manufacturats, fins un 85% més de quitrans i fins un 84% més de monòxid de carboni.
- 2. Són més naturals.** Fals, perquè s'ha observat que la presència d'additius és superior en el tabac per cargolar.
- 3. Es fuma menys i se sap què es fuma.** Fals, entre altres motius, perquè els fabricants no estan obligats a indicar-ne els continguts de nicotina i quitrans –només ho fan algunes marques.
- 4. És més fàcil de deixar de fumar.** Fals, perquè malgrat tenir aquesta percepció subjectiva, les persones que fumen cigarretes fetes a mà tenen menys intenció de deixar el tabac; i
- 5. El seu consum és minoritari.** Fals, perquè tant les seves vendes com el seu consum han crescut molt els darrers anys, en especial entre la gent més jove. Alhora, l'edat mitjana de les persones que fumen cigarrets fets a mà també és més baixa que la de les que fumen cigarrets manufacturats.

Més informació: <http://bit.ly/1S5FZ8g> (web) - <http://bit.ly/1ntNyci> (pdf)

Els 5 mites del tabac per cargolar
Són menys perjudicials els cigarrets fets a mà?
Mites del tabac per cargolar desmuntats pels científics.

MITE 1. Els cigarrets fets a mà són menys perjudicials. Fals.
Alguns estudis han passat de manifest que les persones que fumen cigarrets fets a mà tenen concentracions més altes de monòxid de carboni (CO) en l'aire exhalat –27,9 parts per milió– que les persones que fumen cigarrets manufacturats –21,48 parts per milió–, malgrat consumir menys cigarrets al llarg del dia (38,5 de mitjana els fumadors de cigarrets fets a mà i 27,9 els de cigarrets manufacturats). La diferència pot raure en les cigarretes en la ploma d'un cigarret fet a mà és encara més paper que quan es fa una pipada d'un cigarret manufacturat.

El CO és un gas tòxic que, un cop absorbit als pulmons, passa a l'arterial circulatori. Els efectes de l'exposició prolongada al CO que pateixen les persones que fumen inclouen lesions a les artèries –que contribueixen a augmentar el risc d'infart de miocardi–, vasculopatia, anèmia de ferri i altres malalties cardiovasculars. I és que els cigarrets fets a mà acostumen a tenir menys quantitat de tabac que els cigarrets manufacturats, hi ha proves que indiquen que les persones que fumen cigarrets fets a mà consumeixen dosis superiors de nicotina, i perquè el tabac per cargolar en centí més o menys es fan pipades més intenses o més freqüents.

El tabac dels cigarrets fets a mà té concentracions de nicotina que poden arribar a superar en un 70% les permeses per als cigarrets manufacturats, fins un 85% més de quitrans i fins un 84% més de monòxid de carboni.
(Font: Prev Tab. [5] (4): 157-163)

MITE 2. El cigarret fet a mà és més natural. Fals.
La nicotina i el monòxid de carboni no són els únics elements tòxics que es poden trobar en el fum del tabac, la indústria tabaquera afegit additius al tabac per augmentar-ne l'atractiu. S'ha observat que la presència d'additius és superior en el tabac per cargolar en comparació amb la que es troba en el tabac que contenen els cigarrets manufacturats (24% còpia d'un 10%).
(Font: *quarta*. 101.1.00.01.0)

MITE 3. Amb el cigarret fet a mà es fuma menys i se sap el que es fuma. Fals.
Els estudis que han comparat els patrons de consum de cigarrets fets a mà amb els de cigarrets manufacturats no han trobat diferències significatives en algunes variables importants com, per exemple, el temps que passa des que una persona

IPINSAIP Pla Interdepartamental de salut pública | **Agència de Salut Pública de Catalunya**

prevenim.pdro

Edita: PDS · Promoció i Desenvolupament Social
Direcció: Jaume Larriba

Disseny i muntatge: E. Bosch

Fotomecànica i impressió: STUDIUM Talleres Gràfics, S.A.

Dipòsit legal: B.44.871-2000

Voleu donar a conèixer un programa, un material o una notícia?
Voleu que el butlletí tracti algun tema en concret?
Voleu estar en el mailing de distribució?

FEU-NOS-HO SABER!
Prevenim.dro

Tel: 934 307 170 · Fax: 934 390 773
E-Mail: prevenim.dro@pdsweb.org

prevenimpuntdro

Butlletí d'informació sobre prevenció de drogodependències a Catalunya Número 44

prevenimpuntdro és un programa de l'associació:

PDS
PROMOCIÓ I DESENVOLUPAMENT SOCIAL

amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social i Família

i la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Agència de Salut Pública de Catalunya
Subdirecció General de Drogodependències

En aquest número...

Editorial

2

Presentació dels continguts més rellevants d'aquest número.

Cop d'ull a la recerca

2

Com veu el jovent el consum d'alcohol dels adults? Conèixer la resposta a aquesta pregunta ens pot ajudar a comprendre millor alguns dels factors que tenen una incidència significativa en la manera com consumeixen alcohol molts adolescents. I això és el que es proposa fer l'estudi que comentem en aquesta secció.

Materials

3

Classe sense fum. Guia didàctica per al professorat – per ajudar l'alumnat a fer un vídeo o un eslògan de prevenció del tabaquisme. (Guia).

D_Rol – per treballar amb adolescents consumidors o propers al consum la prevenció dels riscos associats amb les drogues, seguint la metodologia dels jocs de rol. (Joc).

Febre del divendres nit (renovada i actualitzada) – revisió i edició en un nou format més pràctic, d'un material per fer un joc de rol sobre els riscos de les sortides nocturnes. (Exposició).

En pràctica

4

Proposta per a la reflexió plantejada per l'associació PDS · Promoció i Desenvolupament Social, en la XI Jornada anual de la Federació Catalana de Drogodependències, que proposa deu reptes o desafiaments pendents d'afrontar per part de la prevenció.

Navegant

4

Presentació de les característiques del web de la campanya de comunicació del Pla d'Actuació sobre el consum de drogues de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès, per informar al jovent, les famílies i els professionals del municipi.

Finestra oberta

5

Breu recorregut proposat pel projecte "Noctambul@s", de la Fundació Salut i Comunitat, per algunes campanyes virals del món anglosaxó i per altres (d'altra mena) de les nostres festes majors, creades per fer prevenció –amb perspectiva de gènere– de la violència sexual en espais de consum de drogues i d'oci nocturn.

Amb poques paraules

6

Comentaris i notícies breus sobre diferents temes relacionats amb les drogodependències.

El calaix

6

Informació de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària sobre les begudes energètiques i la cafeïna per a professionals que intervenen en l'àmbit de la salut.

Com veuen els joves el consum d'alcohol dels adults? Sabíeu que molts adolescents pensen que l'abús i el consum de destil·lats són elements característics de la manera de beure de la població adulta, la qual cosa contradiu les dades dels estudis epidemiològics recents que l'associen més amb ingestes moderades i el consum de begudes fermentades? D'això i de les seves implicacions per a la prevenció, tracta un estudi que comentem en la secció sobre recerca d'aquest número. També hi trobareu informació sobre una nova guia per ajudar el professorat a recolzar l'alumnat dels primers cursos de l'ESO en l'elaboració d'activitats creatives de prevenció del tabaquisme; informació sobre dos materials preventius basats en els jocs de rol –un d'ells, un vell conegut recentment actualitzat i renovat; una proposta per reflexionar sobre els reptes que encara té pendents de resoldre la prevenció; un interessant i inspirador recorregut per diferents campanyes, foranes i pròpies, de prevenció de la violència sexual en espais de consum de drogues i d'oci nocturn; i moltes més coses que confiem que seran del vostre interès.

Cop d'ull a la recerca

Nòrdic o mediterrani?

Com veu el jovent el consum d'alcohol dels adults?

Molts estudis han intentat conèixer els factors associats al consum d'alcohol entre les persones joves, els seus motius per consumir o el valor de l'alcohol en la cultura juvenil, entre d'altres. Alguns d'aquests estudis indiquen que la manera de beure dels adolescents i les adolescents es basa en bona part en la seva percepció del consum d'alcohol dels adults del seu entorn, en especial del seu entorn familiar. Per tant, explorar com percep el jovent el consum d'alcohol per part dels adults pot ajudar a comprendre millor els factors que incideixen en la manera de consumir-lo dels adolescents. Això és el que fa una interessant investigació qualitativa realitzada amb un grup de 40 joves de 15 a 20 anys, alumnes de quatre centres educatius de Sevilla.

L'estudi (Suárez C et al, 2015) aporta informació molt detallada sobre la metodologia utilitzada i sobre l'anàlisi qualitatiu de les dades, i fa una categorització molt acurada de les opinions dels joves que hi van participar. Segons la seva opinió, el patró de consum d'alcohol dels adults respon a un model basat en la tradició. És a dir, creuen que “sempre s'ha begut”, que “beure no és nou”, que “es porta en els gens, ... som una cultura en la que l'alcohol ha tingut sempre un lloc important ...”. Uns –els avis, les àvies, els pares, les mares, etc.– ho han fet abans, i ara els toca als joves. Així justifiquen el seu propi consum. Com si es tractés d'una cadena conductual que continua de generació en generació.

La percepció d'aquest model es basa en tres creences bàsiques: 1) Que beure està del tot normalitzat. Opinen que a la nostra cultura el típic és beure, sobre tot quan ho comparen amb altres societats. 2) Que la gent adulta beu per divertir-se; és a dir, beure és una part indissociable

de qualsevol celebració: les persones adultes no celebren res sense alcohol; i 3) Que l'abús de l'alcohol i el consum de begudes destil·lades són característiques de la manera de beure dels adults. És a dir, atribueixen a la població adulta el “patró nòrdic” de consum. De fet, el consum moderat no el relacionen amb una característica del model tradicional amb el que identifiquen la manera de beure de les persones adultes. Aquesta tercera creença contradiu les dades dels estudis epidemiològics sobre el consum d'alcohol entre la població adulta, que l'associen més amb components gastro-nòmics i socials, ingestes moderades i consum de begudes fermentades (“patró mediterrani”), que no pas al “patró nòrdic” de consum d'alcohol.

Les estratègies per prevenir i reduir els riscos associats al consum d'alcohol en la població (...) haurien d'incorporar mesures ambientals que afavoreixin canvis en la norma social del seu consum.

L'equip investigador explica que la discrepància entre el patró adult i la percepció adolescent pot ser producte de varis factors: a) el seu desconcert davant informacions contradictòries (consumir comporta riscos però el seu consum està absolutament normalitzat); b) les expectatives de gratificació associades al seu ús (facilitació de les relacions socials, diversió, etc.); i c) les seves pròpies necessitats de satisfer els seus desitjos de gaudi. Alhora, en la discussió es comenten alguns dels riscos que es deriven de la manera en que la població adolescent veu el consum d'alcohol per part dels adults. Un d'ells és que la normalització es pot associar amb una baixa percepció de risc vinculat al consum de la substància.

Un altre, apunta al fet d'interioritzar la idea de què és legítim i normal abusar de l'alcohol en les festes i celebracions. I encara un altre risc és que la norma social de “beure per celebrar” passi a ser “celebrar per beure”, de manera que els adolescents tinguin la temptació de transformar qualsevol esdeveniment social en una celebració, per tenir l'excusa de beure.

El que està clar és que a la nostra societat l'alcohol gaudeix d'una elevada tolerància social, és fàcilment accessible i és omnipresent en les festes i celebracions, a més de ser un acompanyant habitual dels àpats. Per tant, no és d'estranyar que el jovent consideri que consumir alcohol és gairebé una herència cultural. Un llegat que sembla condicionar el que les persones joves pensen de l'alcohol i la manera com el consumeixen.

Segons la darrera enquesta ESTUDES (any 2012), una de les conductes de consum de drogues que els estudiants de 14 a 18 anys van associar a un menor risc percebut va ser el fet de prendre cinc o sis begudes alcohòliques seguides els caps de setmana. L'alcohol també és la droga més consumida, i conforme augmenta l'edat s'incrementen el seu consum, les borratxeres i els episodis de *binge drinking*. Alhora, la major part dels consums es fan en entorns festius. Probablement, les estratègies per prevenir i reduir els riscos associats al consum d'alcohol entre els adolescents i joves –però també entre els adults– haurien d'incorporar mesures ambientals que afavoreixin canvis en la norma social del seu consum, atès que a la llum dels resultats comentats i de les dades epidemiològiques actuals, el consum d'alcohol està normalitzat, és vist com a part indissociable de passar-ho bé i el seu abús forma part del patró de consum juvenil.

Per continuar llegint: Suárez C, Del Moral G, Martínez B, John B, Musitu G. (2015). El patró de consum de alcohol en adultos desde la perspectiva de los adolescentes. *Gaceta Sanitaria*, 30 (1): 11-17.

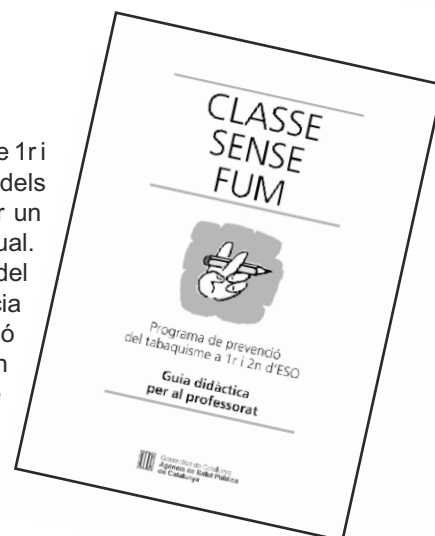
Accessible a: <http://bit.ly/1Q0KOMy>

Classe sense fum

Guia didàctica per al professorat

“Classe sense fum” és un programa de prevenció del tabaquisme adreçat a l'alumnat de 1r i 2n curs de l'ESO, que busca normalitzar l'opció de no fumar. Parteix de la decisió dels grups classe de no fumar durant un mínim de 6 mesos i del compromís d'elaborar un eslògan o un vídeo de prevenció del tabaquisme per presentar-lo a un concurs anual. Elaborada per l'associació PDS amb la col·laboració de la Comissió tècnica del programa –Departaments de Salut, Ensenyament i Benestar Social i Família i Agència de Salut Pública de Barcelona– i d'un grup de docents amb experiència de participació en el programa, la guia s'adreça al professorat per facilitar, el suport a l'alumnat en l'elaboració de l'activitat creativa (eslògan o vídeo) del concurs del programa. També informa sobre la seva història, fonamentació teòrica i evidències d'efectivitat, els requisits per participar-hi, la integració en el currículum i dubtes que poden sorgir en el procés de treball. “Classe sense fum” va néixer a Finlàndia l'any 1989 i s'ha estès a més de 20 països per esdevenir una iniciativa d'abast europeu. A Catalunya, des de l'any 2004 hi han participat prop de 50.000 alumnes.

Accés a la guia a: <http://bit.ly/1PCZvCE>

Més informació: Coordinació del programa “Classe sense fum”. Tel.: 935 513 615

D_Rol Juego de rol preventivo sobre los riesgos asociados a las drogas

Proposta lúdica per treballar amb adolescents consumidors o propers al consum, temes associats amb les drogues seguint la metodologia pròpia dels jocs de rol; és a dir, confrontant-se a situacions que passen en uns escenaris des de les característiques de diferents personatges. Elaborat per Asaupam per a l'Equip Municipal de Drogues de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, comptant amb la col·laboració de l'EIA del territori i d'una associació local de jugadors de jocs de rol, té com a objectiu ser una eina per ajudar a configurar espais de reflexió en relació a les drogues amb grups d'adolescents. La seva metodologia de treball entre iguals facilita crear espais de trobada juvenils per abordar, des d'un punt de vista socioeducatiu i d'una manera lúdica, la prevenció dels riscos associats amb les drogues. Alhora, també pot ajudar a formar grups de joves per exercir amb els seus iguals com a models positius davant situacions de risc. Els seus materials, editats en castellà, inclouen: una guia per als professionals de referència, un llibre de regles del joc i un llibre amb tres aventures. Accés als materials a: <http://bit.ly/1UFOGns>

Més informació: Asaupam. Tel.: 933 927 411

Febre del divendres nit (renovada i actualitzada)

Exposició per treballar d'una manera lúdica i participativa a través d'un joc de rol que simula una sortida nocturna, les conductes de risc associades: abús d'alcohol i/o altres drogues, conducció sota els seus efectes i conductes sexuals de risc. Adreçada al treball amb grups de joves de 15 a 20 anys, des de l'educació formal i informal, busca fomentar la reflexió i la presa de consciència sobre aquestes conductes per afavorir decisions que permetin gaudir de la nit sense comprometre la salut pròpia ni la de tercers. Inclou 12 plafons, una fitxa individual de treball i una guia d'activitats per fer durant la visita i en dies posteriors. S'ofereix en préstec –amb el suport del Departament de Salut– (veure: <http://bit.ly/1QX7oIj>) als ens locals i equipaments que la volen utilitzar. La revisió i actualització s'ha fet amb el suport de l'Obra Social “la Caixa” i atenent als suggeriments de professionals d'equipaments amb experiència d'ús del material. El procés de renovació ha implicat: reduir la quantitat de texts, simplificar el llenguatge i les instruccions del joc (sortida virtual de festa nocturna), modificar l'aspecte gràfic dels plafons, modificar la fitxa individual i editar l'exposició en un nou format de plafons enrotllables tipus *roll up* (expositors).

Més informació: PDS · Promoció i Desenvolupament Social. Tel.: 934 307 170

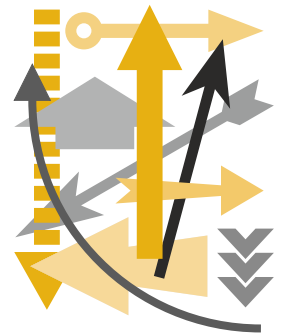

10 reptes de la prevenció i 30 anys de la Federació Catalana de Drogodependències.

Cada any, des de ja en fa onze, la Federació Catalana de Drogodependències (FCD) organitza una jornada amb l'objectiu de generar coneixement compartit, posant en comú les experiències de les entitats membres i grups representatius de la societat. Enguany s'ha celebrat la XI Jornada Anual, amb una doble vessant: celebrar el 30è aniversari de la Federació i reflexionar al voltant del model d'intervenció en l'àmbit de les drogues.

La Jornada volia posar en valor els progressos col·lectius aconseguits amb els anys, sense renunciar però a dirigir la mirada cap als actuals desafiaments que exigeixen atorgar centralitat al diàleg i l'intercanvi de perspectives entre els i les professionals del sector.

En una de les taules de la Jornada, professionals de diferents entitats de la FCD van proposar, cadascú des del seu àmbit d'especialització, què s'hauria de fer per (re)construir el marc d'abordatge integral en drogodependències amb una dimensió social. Una d'aquestes entitats va ser l'associació PDS, Promoció i Desenvolupament Social, que va dirigir la seva mirada cap a la prevenció, proposant el següent:

DECÀLEG DE REPTES DE LA PREVENCIÓ

- 1. Guanyar horizontalitat i participació esternalts.** Prioritzar les estratègies horitzontals i participatives, per sobre de les jeràrquiques i imposades, comptant amb la ciutadania organitzada (ex.: el món associatiu) i incorporant –amb realisme– la població diana en el seu disseny i execució.
- 2. Esser reconeguda com a un dret.** Aconseguir que la prevenció s'inclouï de debò en l'agenda política, contemplant-la com un dret de les persones, tal com ho és el tractament de les drogodependències. Cal fer realitat la frase: “més val prevenir que curar”.
- 3. Sortir de la pobresa.** Deixar de ser “la germana pobre” –la més pobre– de la intervenció en drogues. Pobre en recursos (econòmics i humans) i en continuïtat i estabilitat dels programes. “Que allò que és urgent no ens impedeixi veure (i fer) allò que és important!”
- 4. Esser vista com una inversió.** Que deixi de ser vista com un cost, per ser considerada una inversió. La bona prevenció és cost-efectiva i redueix futurs costos socials i sanitaris, que tenen traducció econòmica. Allò, mil cops repetit, de: “Cada dòlar (ben) invertit en prevenció n'estalvia deu en tractament” és un fet; no una frase feta.
- 5. Integar de debò la perspectiva de gènere.** Cal anar més enllà de segmentar per gènere la informació epidemiològica, i passar a contemplar també les diferents motivacions i maneres de consumir drogues en funció del gènere i les diferents necessitats preventives.
- 6. Fer de l'evidència la guia.** Cal superar la intuïció, les bones intencions, el que tothom fa, el que s'ha fet sempre, etc., per abraçar el coneixement científic i l'evidència, anant més enllà d'incorporar aquest concepte en el discurs, per passar a integrar-lo en el dia a dia.
- 7. Aconseguir que s'apliqui de manera habitual i generalitzada.** Que s'apliqui de debò de manera general, a tota la població –la prevenció universal–, i que arribin i estiguin a l'abast de tothom que se'n pugui beneficiar, la prevenció selectiva i la indicada.
- 8. Universalitzar els plans locals.** Cal aconseguir el compromís i la implicació reals de l'administració local en la prevenció, com a ens més proper als ciutadans que és, i afavorir el desenvolupament generalitzat de plans locals elaborats amb la participació de la comunitat.
- 9. Superar la confrontació prevenció del consum versus reducció dels riscos.** Ambdós enfocaments són part del mateix, i comparteixen objectius de millora de la salut i la qualitat de vida de les persones i del benestar social, adaptant cadascun les accions a les diferents necessitats, possibilitats, moments evolutius, motivacions i eleccions de les persones.
- 10. Abandonar l'ineficàç.** Com ara el model mèdic aplicat a la prevenció en drogues o els models basats en la repressió. Això implica, entre altres coses, desenvolupar noves regulacions més respectuoses amb l'autonomia i les decisions de les persones, evitant alhora caure en la banalització de determinades conductes perjudicials.

Navegant

1segon.cat

Web de la campanya de comunicació del Pla d'Actuació sobre el consum de drogues de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès, que –juntament amb altres eines– vol servir per facilitar als joves, les seves famílies i els professionals del municipi, informació d'interès en relació a les drogues i les conductes de risc associades al seu consum.

El web ofereix informació sobre alcohol, tabac i cànnabis; notícies relacionades amb el Pla; enllaços a entrevistes a joves de Sant Cugat (que responen a preguntes del tipus: “Fumar és sexy?”, “Quin aspecte té un borratxo?” o “Què és la ressaca?”); accés a cartells i altres materials sobre el tabac, l'alcohol i el cànnabis; testimonis de persones que han tingut problemes amb l'ús de drogues; informació què fer davant d'una intoxicació aguda o d'efectes no desitjats; i accés a informació i assessorament professional sobre drogues per a joves i famílies, entre d'altres.

Als apartats sobre substàncies, a més d'informar sobre les seves característiques, efectes, riscos i aspectes legals, s'inclouen també: un apartat sobre mites, orientat a rebatre falses concepcions molt esteses sobre cada una d'elles i el seu consum; un apartat sobre excuses, l'objectiu del qual és posar en contradicció els arguments més comuns amb que se sol justificar el consum de substàncies que poden generar addicció i comportar riscos; i un apartat sobre els beneficis del no consum, contraposant-los als mites i les excuses.

Adreça del web: <http://1segon.cat>

Inspiració en prevenció de la violència sexual en els contextos d'oci nocturn i consum de drogues

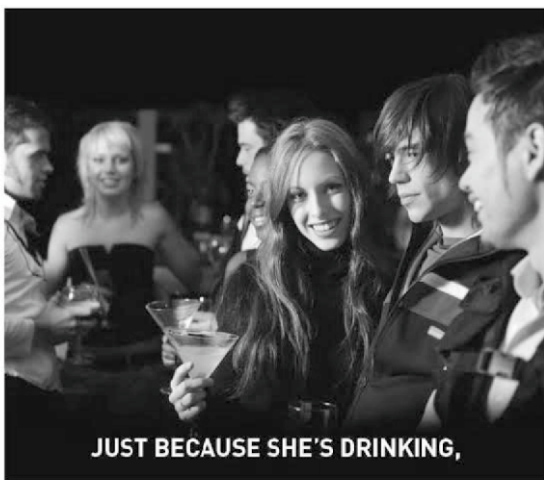
Eradicar la violència sexual és un dels objectius en la lluita contra la violència cap a les dones. Una via per aconseguir-ho és desenvolupant campanyes de prevenció creatives i eficaces, i un dels espais on sembla més necessari intervenir són els contextos d'oci nocturn i consum de drogues, que sovint han estat i segueixen sent escenaris d'assetjament sexual a les dones.

El projecte "Noctambul@s. Observatori qualitatiu sobre la relació entre el consum de drogues i els abusos sexuals en els contextos d'oci nocturn", de la Fundació Salut i Comunitat, ha facilitat conèixer diferents iniciatives per prevenir la violència sexual en espais de consum de drogues i oci nocturn des d'una perspectiva de gènere, i aquest article vol contribuir a inspirar noves accions, fent un breu viatge des de les campanyes virals del món anglosaxó a les campanyes de les nostres festes majors.

Tradicionalment, les campanyes de prevenció de la violència sexual s'han orientat a convidar les dones a modificar determinades pautes de comportament per evitar ser assetjades. Aquesta perspectiva ha estat fortament criticada pels moviments feministes, i d'uns anys ençà han sorgit campanyes que interpel·len directament els homes sobre les seves actituds, i també als anomenats "espectadors ètics" (amigues i amics, personal de barra i de seguretat, etc.) sobre el seu paper en cas de ser testimonis de situacions d'assetjament, incorporant així la dimensió col·lectiva de la permissivitat social envers aquestes conductes.

Campanyes per interpel·lar els homes sobre el consentiment

Moltes campanyes dirigides als homes en espais d'oci nocturn i consum de drogues se centren en allò que podem definir com a "pedagogia del consentiment". Així, algunes estableixen paral·lelismes –sovint amb ironia o comicitat– amb situacions de consentiment de la vida quotidiana per exemplificar comportaments no adequats, com ara una amb molt èxit a la xarxa: "Consent: It's simple as tea" ("Consentiment: tan simple com el te"), que compara el consentiment a l'hora de prendre te amb una altra persona amb el de mantenir relacions sexuals amb algú (<http://bit.ly/1FmbnXe>). En la mateixa línia, el còmic de la dibuixant Alli Kirkham per a la revista digital *Everyday Feminism* titulat: "What if we treated all consent like society treats sexual consent" ("Què passaria si tractéssim tots els consentiments tal com la societat tracta el consentiment sexual?"), mostra que seria inacceptable comportar-nos a la vida quotidiana tal com ho fan alguns homes en situacions d'assetjament sexual (<http://bit.ly/1T96eK2>). També en la lògica de divulgar les normes del consentiment, una campanya escocesa: "This is not an invitation to rap me" ("Això no és una invitació per a què em violis")

DOESN'T MEAN SHE WANTS SEX.

sex without consent = sexual assault

DON'T BE THAT GUY.

Tradicionalment, les campanyes de prevenció de la violència sexual s'han orientat a convidar les dones a modificar determinades pautes de comportament per evitar ser assetjades.

interpel·la els homes alhora que "empodera" les dones, mostrant comportaments que sovint generen sentiments de culpa en moltes dones després de ser agredides sexualment (<http://bit.ly/1SzLEdb>).

Altres campanyes busquen situar la idea del consentiment en l'imaginari de les persones usuàries dels contextos d'oci nocturn i fer del consentiment quelcom desitjable, que ens fa millors amants i que tota persona vol obtenir abans d'una trobada sexual. Per exemple, el repartiment de targetes en discoteques i festivals amb l'eslògan "Consent is sexy" ("El consentiment és sexy"), del projecte *Compassionate And Respectful Engagement Squad* (<http://bit.ly/1nALE2T>). Un altre exemple: "Don't be that guy" ("No siguis aquest tio"), de l'organització canadenca *Battered Women's Support Services*, dona per fet que un home que té relacions sexuals sense consentiment és algú que ningú no vol ser (<http://bit.ly/1ncuQzJ>).

Actuacions a les nostres festes majors

En el nostre context, les campanyes de prevenció de la violència sexual en espais d'oci nocturn s'han desenvolupat força en les festes majors. Durant anys, han estat liderades pels moviments feministes, però darrerament diferents municipis s'han compromès amb la prevenció de les agressions sexistes en les seves festes locals. I és que, a diferència d'altres espais d'oci nocturn, les festes majors són esdeveniments organitzats pels propis municipis.

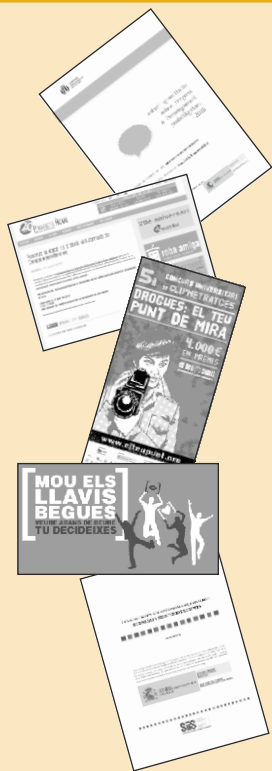
Alguns exemples són el consistori de Bilbao, que en les festes de l'Aste Nagusia ha promogut una campanya contra la violència sexista sota el lema "Ez beti da ez; no és no. Insistir és acosar. Acosar és agredir" (<http://bit.ly/23heNqL>). L'Ajuntament de Pamplona també s'ha posicionat explícitament contra la violència sexual en les darreres festes de Sant Fermí amb la campanya "Por unas fiestas libres de agresiones sexistas" (<http://bit.ly/1JlpSAk>). Diferents municipis catalans –petits i grans– també s'han sumat a aquestes iniciatives en les seves festes locals, com ara Capellades, amb la campanya "Si dic que sí, triem on; si dic que no, bona nit" (<http://bit.ly/23hgdBF>), Sabadell, amb la campanya "Sabadell lliure de sexisme" (<http://bit.ly/1nq33Sr>) o Barcelona, atorgant el seu Ajuntament un premi: "Premi 25 de novembre" –commemoratiu del Dia Internacional per a l'eliminació de la violència vers les dones– al "Protocol d'actuació contra les agressions sexistes en les festes majors del barri de Poble-sec", elaborat per diverses entitats i col·lectius del barri (<http://bit.ly/1Qhdh99>).

Per últim, cal dir que encara són escasses les campanyes institucionals per denunciar aquesta mena de violència i comprometre la ciutadania en la seva prevenció; però gairebé totes les que es fan actualment tenen en comú el fet interpel·lar els homes en relació a les regles del consentiment i al conjunt de la ciutadania per fer palesa la responsabilitat col·lectiva en la permissivitat social enfront les violències de gènere.

Miquel Missé

Coordinador de Noctambul@s

Amb poques paraules

Estudi sobre drogues a Santa Coloma de Gramenet. El Pla de Drogues de Santa Coloma de Gramenet ha fet el curs 2014-2015 el seu segon estudi sobre drogues a l'educació postobligatòria (l'anterior era de 2006). Realitzat sobre 1.054 qüestionaris vàlids (52% de la població estudiada) per conèixer les pautes de consum, la disponibilitat i els referents sobre drogues de la població i establir relacions entre el consum i diferents variables sociodemogràfiques, els seus resultats es presenten per al total de la mostra i per tipus d'estudis, sexe i edat. **Accessible a:** <http://bit.ly/drogues2015> (complet) - <http://bit.ly/sintesisdrogues2015> (resum) - <http://bit.ly/droguesweb2015> (format web)

VIII Jornada de Drogodependències d'Universitat de Barcelona i Projecte Home Catalunya. Serà el proper 15 d'abril de 2016, de 9:00 a 14:00 hores, a l'Aula Magna de l'Edifici Històric de la Universitat de Barcelona. Sota el lema "L'abordatge de les addiccions a Catalunya: una mirada de futur" serà un espai de reflexió sobre l'evolució de les estratègies de prevenció i tractament de les addiccions en les darreres dues dècades i les perspectives de futur d'aquesta problemàtica en els propers anys a Catalunya. **Més informació:** <http://bit.ly/1SlrB5y>

Convocat el 5è Concurs universitari de videoclip sobre drogues. Fins el 15 de maig de 2016 estarà oberta la participació en el 5è Concurs universitari de videoclip sobre drogues del programa "El Teu Punt / Tu Punto", de l'associació PDS, finançat pel *Plan Nacional Sobre Drogas*. Reparteix 4.000 euros en cinc premis de 1.200 a 400 euros. Hi poden participar estudiants matriculats a qualsevol universitat de l'Estat. **Més informació:** <http://bit.ly/1N9liQS>

Creativitat i participació a Begues per prevenir l'abús de l'alcohol. La campanya de prevenció "Veure abans de Beure", iniciada l'any passat pel Pla de Prevenció de Drogodependències de Begues ha tingut continuïtat enguany en la mateixa línia de participació activa d'adolescents i joves beguetans, protagonitzant un *lipdub*: "Mou els Llavis, Begues", que també es van encarregar de promocionar. **Accés i més informació a:** <http://bit.ly/1RJkdH0>

Quin paper juga l'atur en el consum de drogues? I la classe social? A aquests i altres qüestions relacionades intenta respondre l'estudi *Desigualdades socioeconòmiques, consumo de drogas y territorio en España*, publicat pel SIIS. Centro de Documentación y Estudios i que ha fet recentment la *Fundación Eguía-Careaga* amb finançament del *Plan Nacional sobre Drogas*. **Accessible a:** <http://bit.ly/1Vo02wy>

El calaix

Per saber-ho tot sobre les begudes energètiques. Les begudes energètiques són refrescos enriquits amb cafeïna, taurina, vitamines... que tenen en comú el seu elevat contingut en cafeïna. Per això, associades a certes formes de consum o certes condicions individuals poden provocar trastorns de salut que en determinats casos poden ser greus. Per facilitar l'accés a informació actualitzada sobre les begudes energètiques i la cafeïna, el web de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària ofereix als professionals que intervenen en l'àmbit de la salut, diferents recursos i materials: **a)** Un cartell per la població general, amb recomanacions per a un consum responsable de les begudes energètiques (no barrejar-les amb alcohol, evitar prendre'n abans, durant o després de fer exercici, etc.). **b)** Un vídeo de 3 minuts, on un expert en Nutrició i Bromatologia informa sobre les begudes energètiques i els riscos del seu consum, fent referència a algunes creences molt esteses entre els adolescents i joves. **c)** Recomanacions de l'Agència de Salut Pública de Catalunya sobre el consum de begudes energètiques. **d)** Informació sobre el contingut en cafeïna de diferents aliments. **e)** Informació sobre l'etiquetatge obligatori del contingut de cafeïna en les begudes i els aliments. **f)** Accés a un Informe de 43 pàgines sobre la seguretat de la cafeïna en l'alimentació, del Comitè Científic Assessor de Seguretat Alimentària. **g)** Accés al Dictamen científic sobre la seguretat de la cafeïna de l'Autoritat Europea de Seguretat Alimentària, on s'estima la ingesta diària i la ingesta aguda de cafeïna per sota de la qual no s'esperen problemes en la població general sana. **h)** Un cartell per informar la població sobre l'equivalència en cafeïna d'una beguda energètica. **i)** Accés a dos vídeos, un de 1'35" i un de 20", d'informació sobre les begudes energètiques per a la població general.

Accés al recurs: <http://bit.ly/NGNWRI>

prevenimpuntdro

Edita: PDS · Promoció i Desenvolupament Social

Direcció: Jaume Llariba

Disseny i muntatge: E. Bosch

Fotomecànica i impressió: STUDIUM Talleres Gràfics, S.A.

Dipòsit legal: B.44.871-2000

Voleu donar a conèixer un programa, un material o una notícia?
Voleu que el butlletí tracti algun tema en concret?
Voleu estar en el mailing de distribució?

FEU-NOS-HO SABER!
Prevenim.dro

Tel: 934 307 170 · Fax: 934 390 773
E-Mail: prevenim.dro@pdsweb.org

